

Ei R2014:06

Regelförändringar som möjliggör nordisk balansavräkning

Energimarknadsinspektionen
Box 155, 631 03 Eskilstuna
Energimarknadsinspektionen R2014:06
Författare: Daniel Norstedt, Petra Lindmark och Erik Blomqvist
Copyright: Energimarknadsinspektionen
Rapporten är tillgänglig på www.ei.se
Tryckt av Elanders Sverige AB 2014

Förord

Regeringen har beslutat att Energimarknadsinspektionen (Ei) ska ta fram förslag till de förändringar som krävs i svensk rätt för att skapa förutsättningar för en nordisk slutkundsmarknad. Balansavräkning är en nödvändig funktion på elmarknaden och de skillnader som idag finns mellan de nordiska ländernas regelverk utgör barriärer för de elhandlare och balansansvariga som vill bedriva verksamhet i flera nordiska länder. Harmoniserade regler för balansavräkning är därför av avgörande betydelse för att en nordisk slutkundsmarknad ska möjliggöras.

Ei lämnar i den här rapporten författningsförslag som gör det möjligt för Svenska kraftnät att i samarbete med systemoperatörerna i övriga nordiska länder etablera en gemensam balansavräkning enligt den modell som systemoperatörerna utarbetat. Andra förslag som möjliggör en nordisk slutkundsmarknad rapporterade Ei till regeringen i rapporten *Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad* i juni 2013.

I rapporten lämnar Ei förslag som innebär att Svenska kraftnät tillåts uppdra åt en annan aktör att utföra balansavräkningen. Vidare så föreslås även andra förändringar av såväl ellagen (1997:857) som förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el som innebär att Svenska kraftnät ges möjlighet att harmonisera och samordna viss rapportering till grund för balansavräkningen med övriga nordiska länder utifrån en modell som utarbetats av systemoperatörerna.

Under beredning av ärendet har Ei inhämtat kunskaper och erfarenheter från Affärsverket Svenska kraftnät, Konkurrensverket, Konsumentverket och andra berörda aktörer på området.

Eskilstuna, februari 2014

Tony Rosten
Ställföreträdande generaldirektör

Daniel Norstedt
Projektledare

Sammanfattning

Energimarknadsinspektionen (Ei) har av regeringen fått i uppdrag att skapa förutsättningar för genomförandet av en nordisk slutkundsmarknad för el. Av uppdraget framgår att Ei ska ta fram förslag till de förändringar som krävs i svensk rätt för att skapa förutsättningar för en nordisk slutkundsmarknad. Att etablera en gemensam balansavräkning i berörda länder ses av både bransch och tillsynsmyndigheter som en central del för att åstadkomma en gemensam slutkundsmarknad. Ei lämnar i den här rapporten författningsförslag som möjliggör för Svenska kraftnät att i samarbete med systemoperatörerna i Norge och Finland etablera en gemensam balansavräkning enligt den modell som systemoperatörerna utarbetat. Andra förslag som möjliggör en nordisk slutkundsmarknad rapporterade Ei till regeringen i rapporten *Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad* i juni 2013.

Harmonisering ger en effektivare marknad

Balansavräkning är en funktion som är nödvändig på den nordiska elmarknaden. Eftersom mätning, beräkning, rapportering och balansavräkningen idag utförs på delvis olika sätt, utifrån olika regelverk så behöver varje elhandlare och balansansvarig anpassa sin verksamhet och sina IT-system utifrån de nationella regelverken. I och med att balansavräkning är en central del för elhandlaren verksamhet så innebär skillnaderna mellan regelverken att det finns barriärer som försvårar för elhandlare och balansansvariga som önskar bedriva verksamhet i flera nordiska länder. Barriärerna utgör därmed också hinder för etableringen av en nordisk slutkundsmarknad. Harmoniserade regler skulle enligt Ei:s bedömning medföra en effektivisering av balansavräkningen och därigenom en effektivare nordisk elmarknad.

De finska, norska och svenska systemoperatörerna har presenterat ett förslag till gemensam balansavräkning för berörda tillsynsmyndigheter. Förslaget innebär att balansavräkningen harmoniseras stegvis. I ett första steg upplåter de systemansvariga avräkningen till en gemensam enhet och de balansansvariga får en motpart och ett system för avräkning. Vissa rapporteringar föreslås harmonieras men i huvudsak förblir balansavräkningen oförändrad för svenska aktörer. I ett andra steg föreslås balansavräkningen att harmoniseras vilket medför förändrad rapportering och sannolikt ett gemensamt dataformat.

Ei bedömer att enbart det första steget av harmonisering som systemoperatörerna föreslår inte i sig tar bort samtliga de barriärer som finns för balansansvariga och elhandlare att etablera sig i flera länder. Svenska kraftnäts kostnadsnyttobedömning visar också att kostnaderna för de balansansvariga kommer att öka i ett kortsiktigt perspektiv. Därmed krävs mer harmonisering för att ta bort de barriärer som finns, i form av skillnader i regelverk och rutiner mm, mellan länderna. Ei:s slutsats är ändå att en stegvis harmonisering har fördelar och förordar att det första steget genomförs. En stegvis harmonisering på det sätt som nu föreslås ger dessutom de inblandade aktörerna möjlighet till viss flexibilitet och skapar tid och möjlighet att korrigera eventuellt felaktiga antaganden och

bedömningar som gjorts tidigare i processen. Ei anser att harmoniseringen bör fortsätta i ett andra steg för att den totala potentiella samhällsekonomiska vinsten ska realiseras och bedömer att steg två i harmoniseringen av balansavräkningen kan inledas när klarhet nåtts om hur det framtida informationsutbytet ska gå till på den svenska elmarknaden.

Ei lämnar förslag till ändringar i regelverket för att undanröja hinder för en nordisk balansavräkning

För att systemoperatörerna ska kunna genomföra en gemensam balansavräkning bedömer Ei att det behöver ske ändringar i ellagen. Ei föreslår att Svenska kraftnät ska ha möjlighet att uppdra åt annan aktör att utföra balansavräkningen och att reglerna om balansansvar även ska gälla för inmatning av el i inmatningspunkter. Detta gäller redan i praktiken men framgår inte av regelverket.

Vidare, för att de balansansvariga ska kunna ha ett gemensamt balansansvarsavtal för avräkningen som avser Norge, Finland och Sverige, bör den aktör som utför balansavräkningen på uppdrag av de systemansvariga få ingå ett balansansvarsåtagande direkt med de balansansvariga. Ei föreslår därför att ellagen ändras så att det blir möjligt för den som utför balansavräkningen att ingå avtal direkt med de balansansvariga.

Med tanke på att rapporteringen av mätvärden utgör grunden för balansavräkningen och att de förslag som Svenska kraftnät lämnat även avser viss förändring i befintligt informationsutbyte mellan aktörerna föreslår Ei också vissa ändringar i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Ei föreslår att dagens ordning med preliminära och slutliga mätresultatrapporter utgår och ersätts av en rapportering. Vidare föreslår Ei att sådan rapportering som redan är praxis avseende inmatningspunkter för el anges i regelverket på motsvarande sätt som gäller för uttagspunkter. Slutligen föreslås viss utökad rapporteringsskyldighet för nätägare av mätresultat. Ei föreslår att samtliga ändringar bör träda ikraft den 1 juli 2015.

Ei har även översiktligt utrett vilket behov av följdändringar i Ei:s mätföreskrifter som krävs. Den exakta utformningen och konsekvenserna av dessa ändringar avser Ei återkomma till i särskild ordning.

Svenska kraftnät har vidare föreslagit vissa ändringar avseende mätning och rapportering i s.k. icke koncessionspliktiga elnät i syfte att bl.a. få bättre noggrannhet i balansavräkningen. Ei bedömer dock inte att utredningsunderlaget i tillräcklig grad motiverar dessa ändringar då det skulle innebära en större förändring av dagens regelverk. Ei bedömer dock att det kan finnas anledning att återkomma till denna fråga.

Ei anser också att regeringen bör överväga att meddela föreskrifter avseende avräkning i enlighet med det bemyndigande som redan finns i ellagen. Några förslag till avräkningsbestämmelser lämnas dock inte utan dessa bör enligt Ei beredas av Svenska kraftnät i egenskap av systemansvarig myndighet.

Ei kan i dagsläget inte se något behov av ytterligare ändringar i regelverket än vad som nu föreslagits. Ei utesluter dock inte att detta kan bli påkallat när nästa steg tas

till harmonisering av balansmarknaden. Eftersom det fortfarande kvarstår att i detalj utreda hur informationsutbytet mellan aktörerna ska se ut, val av meddelandeformat och rutiner i övrigt för en än mer harmoniserad balansavräkning anser Ei att det finns skäl att återkomma till denna fråga på nytt längre fram.

Innehåll

Sammanfattning	4
Författningsförslag	9
Förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.....	12
1 Inledning	16
1.1 Syfte och projektmål	17
1.2 Inriktning och avgränsningar för uppdraget	18
1.3 Projektorganisation.....	18
2 Den nuvarande nordiska och svenska elmarknadsmodellen	20
2.1 Elmarknadens aktörer	20
2.2 Balansavräkningens funktion på den nordiska elmarknaden	22
2.3 Huvudprocesser i balansavräkningen i Sverige	25
2.4 Svenska kraftnät och den balansansvariges rättigheter och skyldigheter regleras i avtal.....	26
2.5 Tillsynsmyndigheternas ansvar	29
2.6 Elhandlare och balansansvariga måste anpassa sig till regelverket i respektive land	29
2.7 Sammanfattning	31
3 Systemoperatörernas förslag på gemensam norsk, svensk och finsk balansavräkning	32
3.1 Systemoperatörernas modell för nordisk balansavräkning	32
3.2 NBS-modellen – ansvarsförhållanden.....	33
3.3 Balansansvar och avtal mm	37
3.4 Konsekvenserna av NBS-modellen enligt Svenska kraftnät	38
3.5 Synpunkter från referensgruppen på NBS-modellen	40
3.6 Ei:s analys.....	42
4 Förslag till ändringar i regelverket för att genomföra en nordisk balansavräkning	44
4.1 Ändringar ellagen	44
4.2 Ändringar i regelverket avseende mätning och rapportering.....	51
4.3 Behov av förändrade regler i föreskrifter	54
4.4 Övrigt.....	56
5 Konsekvensanalys	57
5.1 Berörda aktörer.....	58
5.2 Reglernas överensstämmelse med EU-regelverk	62
6 Författningskommentarer	63
6.1 Förslag till ändringar i ellagen (1997:857).....	63
6.2 Förslag till ändringar i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el	64

7	Annex 1 Berörda företag.....	67
7.1	Elnätsföretag.....	67
7.2	Elhandlare.....	71
7.3	Balansansvariga.....	73

Författningsförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857) att 8 kap. 4 §, 4 c § och 11 § ska ha följande lydelse.

	Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
8 kap. 4 §	<p>En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.</p> <p>Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket. Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning. Lag (2009:580).</p>	<p>En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkt där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som <i>det</i> tas ut i uttagspunkt och <i>en producent av el får bara mata in el i en inmatningspunkt där någon åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det tas ut lika mycket el som det matas in i det nationella elsystemet</i> (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom avtal <i>om planeringsansvar och avräkning</i> med den systemansvariga myndigheten.</p> <p>Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket. Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.</p>
8 kap. 4 c §	<p>När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket ska upphöra att gälla ska myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av</p>	<p>När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att avtal om balansansvar enligt 4 § första stycket ska upphöra att gälla ska myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter</p>

	<p>nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.</p> <p>När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal ska upphöra att gälla ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.</p> <p>Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena. Lag (2009:580).</p>	<p><i>respektive inmatningspunkter</i> är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer <i>och producenter av el.</i></p> <p>När någon som är <i>balansansvarig i en uttagspunkt eller inmatningspunkt</i> får kännedom om att <i>balansansvaret i punkten</i> ska upphöra att gälla ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter <i>respektive inmatningspunkter</i> är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören <i>respektive producenten av el.</i></p> <p>Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.</p>
8 kap. 11 §	<p>Den systemansvariga myndigheten skall svara för avräkningen mellan de balansansvariga enligt de föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndigheten meddelar. Lag (1999:770).</p>	<p>Den systemansvariga myndigheten <i>ska</i> svara för avräkningen mellan de balansansvariga. <i>Den systemansvarige får uppdra åt annan att svara för avräkningen. Om den systemansvarige har uppdragit balansavräkningen till annan</i></p>

		<p><i>ska avtal om villkoren för avräkningen istället ingås med denne. Bestämmelserna i 8 kap. 4 a-b §§ ska tillämpas även i de fall den systemansvariga myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen.</i></p> <p><i>Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten får meddela närmare föreskrifter om avräkningen mellan de balansansvariga.</i></p>
--	--	---

Dessa bestämmelser ska träda i kraft den 1 juli 2015.

Förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el att 9 § och 11 § ska ha följande lydelse samt att 8 § tas bort.

	Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
8 §	<p>Innehavare av nätkoncession skall sända preliminära rapporter utvisande mätresultaten för varje timme på dygnet enligt följande.</p> <p>1. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen respektive den samlade produktionen inom schablonberäkningsområde respektive inom ledningsnät som omfattas av nätkoncession för linje (region- och stamnät) uppdelat per balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) den som är balansansvarig enligt 8 kap. 4 § ellagen.</p> <p>b) Affärsverket Svenska kraftnät.</p> <p>Till Affärsverket Svenska kraftnät skall också rapporter sändas utvisande mätresultat för varje timme på dygnet av det samlade flödet i gränspunkterna.</p> <p>2. Mätresultaten i gränspunkten sänds till nätkoncessionshavare för det angränsande nätet. Denna skyldighet gäller inte om koncessionerna innehas av samma nätkoncessionshavare.</p>	

	Om en mottagare av rapporter begär det, skall nätkoncessionshavaren sända rapporter med tätare tidsintervall än de av nätmyndigheten föreskrivna tidpunkterna.	
9 §	<p>Innehavare av nätkoncession ska sända slutliga rapporter om de rättade resultaten av sina mätningar. Rapporterna, som ska visa mätresultaten för varje timme på dygnet, ska sändas enligt följande.</p> <p>1. Mätresultaten i uttagspunkten sänds till</p> <p>a) berörd elanvändare, b) den som levererat el i uttagspunkten.</p> <p>2. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen inom schablonberäkningsområde eller inom ledningsnät som omfattas av nätkoncession för linje (region- och stamnät) uppdelat per elleverantör och balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) den elleverantör som levererat el i uttagspunkterna, b) den som är balansansvarig för leverans av el i uttagspunkterna.</p> <p>3. Mätresultaten i gränspunkten sänds till nätkoncessionshavare för det angränsande nätet.</p> <p>4. Mätresultaten i inmatningspunkt sänds till den elproducent som</p>	<p>Innehavare av nätkoncession ska sända rapporter <i>med</i> resultaten av sina mätningar. Rapporterna, som ska visa mätresultaten för varje timme på dygnet, ska sändas enligt följande.</p> <p>1. Mätresultaten i uttagspunkten sänds till</p> <p>a) berörd elanvändare, b) den som levererat el i uttagspunkten.</p> <p>2. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen inom schablonberäkningsområde eller inom ledningsnät som omfattas av nätkoncession för linje (region- och stamnät) uppdelat per elleverantör och balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) den elleverantör som levererat el i uttagspunkterna, b) den som är balansansvarig för uttagspunkterna <i>enligt 8 kap. 4 § ellagen,</i> c) <i>Affärsverket Svenska kraftnät.</i></p> <p>3. Mätresultaten i gränspunkten sänds till nätkoncessionshavare för det angränsande nätet. <i>Denna skyldighet gäller inte om koncessionerna innehas av samma nätkoncessionshavare.</i></p> <p>4. Mätresultaten i inmatningspunkt sänds till</p>

	<p>matat in el i inmatningspunkt.</p> <p>4. Mätresultaten i inmatningspunkt sänds till den elproducent som matat in el i inmatningspunkt.</p> <p>5. Mätresultatet avseende den samlade inmatade produktionen uppdelat per elproducent och balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) den som matat in el i inmatningspunkterna, b) den som är balansansvarig för produktion av el i inmatningspunkterna.</p> <p>6. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen respektive den samlade produktionen per balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) Affärsverket Svenska kraftnät, b) den som är balansansvarig.</p> <p>Till Affärsverket Svenska kraftnät ska också rapporter sändas som visar</p> <p>1. mätresultaten för varje timme på dygnet av det samlade flödet i gränspunkten, och</p> <p>2. mätresultatet i varje inmatningspunkt där el matas in från en produktionsanläggning enligt lagen (2011:1200)</p>	<p>a) den elproducent som matat in el i inmatningspunkt, b) <i>den elleverantör som köper den producerade elen,</i> c) <i>Affärsverket Svenska kraftnät för produktionsanläggningar från 1 MW effekt och därutöver.</i></p> <p>5. Mätresultatet avseende den samlade inmatade produktionen uppdelat per elleverantör som köper den producerade elen och balansansvarig sänds i berörda delar till</p> <p>a) <i>den elleverantör som köper den producerade elen i inmatningspunkterna,</i> b) den som är balansansvarig för produktion av el i inmatningspunkterna <i>enligt 8 kap. 4 § ellagen,</i> c) <i>Affärsverket Svenska kraftnät.</i></p> <p>6. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen respektive den samlade produktionen per balansansvarig sänds i berörda delar till a) Affärsverket Svenska kraftnät, b) den som är balansansvarig.</p> <p>Till Affärsverket Svenska kraftnät ska också rapporter sändas som visar</p> <p>1. mätresultaten för varje timme på dygnet av det samlade flödet i gränspunkten, och</p> <p>2. mätresultatet i varje inmatningspunkt där el matas in från en produktionsanläggning enligt lagen (2011:1200) om elcertifikat eller som har rätt till tilldelning av</p>
--	---	---

	<p>om elcertifikat eller som har rätt till tilldelning av ursprungsgarantier enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el. Föreskrifter om särskild mätning, beräkning och rapportering av viss elproduktion finns i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el. Förordning (2011:1483).</p>	<p>ursprungsgarantier enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el. Föreskrifter om särskild mätning, beräkning och rapportering av viss elproduktion finns i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el.</p>
11 §	<p>Innehavare av nätkoncession skall ta fram och till den systemansvariga myndigheten rapportera förbrukningsprofiler för schablonberäkningsområdet som grundas på de uppgifter som rapporterats enligt 8 § 1 och 9 § 6. Rapportering av förbrukningsprofiler skall ske samtidigt med den preliminära och slutliga rapporteringen av mätvärden. Den systemansvariga myndigheten skall offentliggöra förbrukningsprofilerna.</p>	<p>Innehavare av nätkoncession <i>ska</i> ta fram och till den systemansvariga myndigheten rapportera förbrukningsprofiler för schablonberäkningsområdet som grundas på de uppgifter som rapporterats enligt 9 § 2 och 6. Rapportering av förbrukningsprofiler <i>ska</i> ske samtidigt med rapporteringen av mätvärden. Den systemansvariga myndigheten <i>ska</i> offentliggöra förbrukningsprofilerna.</p>

Dessa bestämmelser ska träda i kraft den 1 juli 2015.

1 Inledning

Energimarknadsinspektionen (Ei) har bl.a. till uppdrag att för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Vidare ska Ei samarbeta med övriga nordiska och europeiska tillsynsmyndigheter och med byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) i syfte att verka för en harmonisering av regelverk så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU.

Sedan flera år analyserar Ei och övriga nordiska tillsynsmyndigheter inom ramen för samverkansorganisationen NordREG (Nordic Energy Regulators) regelbundet hur den nordiska elmarknaden kan utvecklas och förbättras. Syftet är att skapa gemensamma spelregler för den nordiska elmarknaden och föreslå åtgärder som kan öka konkurrensen, minska inträdesbarriärerna och öka förutsättningarna för kunderna att vara aktiva på marknaden.

När NordREG bildades i början av 2000-talet var fokus att analysera hur den framväxande gemensamma grossistmarknaden för el kunde effektiviseras. I takt med att grossistmarknaden utvecklades och förbättrades, kunde NordREG i mitten av 2000-talet gå över till att också fokusera på hur de mer kundnära processerna på elmarknaden kan förbättras för att skapa förutsättningar för en gemensam slutkundsmarknad för el. NordREG har lämnat ett antal förslag på hur en nordisk slutkundsmarknad bör utformas.

I flera utredningar har NordREG konstaterat att en gemensam slutkundsmarknad i Norden för med sig en rad positiva effekter såsom ökad konkurrens, ökad effektivitet, större utbud av produkter och tjänster för slutkunder, en förenklad marknad och förbättrad kundservice. Många av effekterna är ändå svåra att kvantifiera. Det är särskilt svårt att på ett rättvisande sätt uppskatta de ekonomiska vinster som ökad konkurrens medför. Det är dock mycket som tyder på att harmonisering av regelverk genererar samhällsekonomiska vinster på såväl svensk som nordisk nivå. I en konsultstudie som genomfördes av Vaasa ETT på uppdrag av NordREG 2011 uppskattades den sammanlagda vinsten för att införa harmoniserade regler om samfakturering av elhandel och nät till slutkund uppgå till 338 miljoner Euro över en femårsperiod.¹

Det är med anledning av dessa samhällsekonomiska vinster som Ei inom ramen för NordREG under flera år arbetat för att skapa förutsättningar för en nordisk harmonisering av slutkundsmarknaderna för el.

Parallellt med tillsynsmyndigheternas arbete, har även de nordiska systemoperatörerna bedrivit ett eget arbete för en gemensam nordisk slutkundsmarknad. En av de processer som de systemansvariga pekat ut som viktig att samordna och harmonisera är balansavräkningen. De systemansvariga i

---

¹Consideration of alternative billing regimes for the Common Nordic End-User Market – Cost-Benefit Analysis, Dr. Philip Lewis, Vaasa ETT, November 2011.

Sverige, Norge och Finland bedriver också ett särskilt projekt "Nordic Balance Settlement". Arbetet har pågått sedan 2010 och från början deltog även den danska systemoperatören i det nordiska projektet men de valde 2011 att tills vidare ställa sig utanför. Under slutet av 2013 har de systemansvariga lämnat ett förslag till hur en framtida nordisk balansavräkning kan utformas. För att det ska vara möjligt att genomföra förslaget måste vissa regelverk harmoniseras mellan länderna som ingår i projektet. De nordiska tillsynsmyndigheterna har löpande informerats om arbetet och NordREG anser att en harmoniserad balansavräkning är en viktig förutsättning för en lyckad harmonisering av de nordiska slutkundsmarknaderna för el. NordREG bedömer även att de systemansvarigas förslag stärker den nordiska marknadsmodellen i ett europeiskt perspektiv samtidigt som marknaden blir mer effektiv.

För närvarande pågår en analys av de systemansvarigas förslag av berörda tillsynsmyndigheter i de berörda länderna

1.1 Syfte och projektmål

Ei har i regleringsbrevet för 2013 blivit tilldelad följande uppdrag:

3. Genomförande av nordisk slutkundsmarknad

Regeringen har uppdragit åt Energimarknadsinspektionen att ta fram förslag till de förändringar som krävs i svensk rätt för att skapa förutsättningar för en nordisk slutkundsmarknad. Förslagen ska ta hänsyn till de resultat som har tagits fram inom ramen för de nordiska tillsynsmyndigheternas arbete med en gemensam slutkundsmarknad. Förändringarna syftar till att förenkla för elkunden och att stärka konkurrensen på elmarknaden genom att införa en modell som innebär att elhandlaren blir den centrala kontaktpunkten för elkunden. Detta är ett led i genomförandet av en gemensam nordisk slutkundsmarknad för el som syftar till att underlätta för elhandlare att etablera verksamhet över nationsgränserna. Vid genomförandet av uppdraget ska Energimarknadsinspektionen på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos Konsumentverket, Konkurrensverket, Affärsverket Svenska kraftnät och hos andra berörda aktörer på området. Till författningsförslagen ska en fullständig konsekvensbeskrivning bifogas. Uppdraget ska avrapporteras till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2013. *I den del uppdraget kan beröra ändringar i regelverket relaterade till balansansvaret ska dessa ändringar i stället redovisas senast den 30 november 2013. Uppdraget kan enligt särskild överenskommelse mellan företrädare för Näringsdepartementet och Energimarknadsinspektionen rapporteras vid andra tidpunkter än vad som här angivits.*

Uppdraget har i de delar som inte är relaterade till balansansvaret, redovisats genom rapporten *Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad* (Ei R2013:09) som publicerades i juli 2013. Dessa förslag berörs inte vidare i denna rapport.

Syftet med denna rapport är att redovisa den delen av uppdraget som berör balansansvaret. Ei har i samråd med Näringsdepartementet kommit överens om att senarelägga rapporteringen av uppdraget till den 28 februari 2014.

Projektmålet är sammanfattningsvis att identifiera vilka svenska regler som berörs om en nordisk balansavräkning ska kunna genomföras och vilka eventuella ändringar som krävs i det svenska regelverket för att en gemensam balansavräkning ska kunna inrättas. Projektmålet är också att översiktligt bedöma om den föreslagna modellen bedöms lämplig för att minska barriärerna och öka förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad liksom att bedöma om modellen i övrigt kan antas effektivisera elmarknaden.

1.2 Inriktning och avgränsningar för uppdraget

Som redovisats ovan har NordREGs arbete med en nordisk slutkundsmarknad för el pågått i flera år. NordREG har kontinuerligt bjudit in aktörerna till olika workshops och inhämtat synpunkter genom skriftliga remisser. De nordiska energiministrarna har hållits löpande informerade om arbetet och vid sina årliga energiministtermöten uttryckt stöd för arbetet liksom poängterat vikten av en nordisk slutkundsmarknad.

En utgångspunkt för Ei i detta uppdrag är därför att det är centralt att utveckla den nordiska elmarknaden och verka för en nordisk slutkundsmarknad. Vidare har Ei valt att tolka uppdraget så att det ska avgränsas till att analysera de nordiska systemoperatörernas förslag till ny balansavräkning inom ramen för projektet Nordic Balance Settlement.²

I kapitel 3 där den nya modellen för balansavräkning presenteras framgår att en nordisk balansavräkning är tänkt att införas i två steg. I nuläget är tidplanen och innehållet i etapp två fortfarande föremål för utredning av systemoperatörerna. Vidare förutsätter etapp två bl.a. ett förändrat informationsutbyte mellan elmarknadens aktörer. Frågan om hur den framtida modellen för informationshanteringen på elmarknaden bör utformas utreds för närvarande av Ei och ska redovisas till Näringsdepartementet i juni 2014³. Ei anser att det är lämpligt att invänta denna analys innan etapp två kan utvärderas i detalj. Analysen och de förslag som lämnas i denna rapport är därför avgränsade till genomförandet av steg ett.

1.3 Projektorganisation

Arbetet med uppdraget har bedrivits av en projektgrupp bestående av Daniel Norstedt (projektledare), Petra Lindmark och Erik Blomqvist.

Enligt uppdragsbeskrivningen ska Ei på lämpligt sätt tillvarata kunskaper och erfarenheter från berörda aktörer på området. En referensgrupp har därför knutits till projektet. Referensgruppen har haft följande sammansättning:

---

² För fullständig definition se kapitel 2.3.

³ Ei har ett sådant uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2014 avseende Energimarknadsinspektionen inom utgiftsområde 21 Energi.

Myndigheter

Svenska kraftnät

Kundföreträdare

Svenska Elbrukareföreningen, Fastighetsägarna. Därutöver har Villaägarna blivit inbjudna till att delta men tackat nej.

Bransch

Bixia, Mälarenergi, Oberoende elhandlare, Vattenfall, Svensk Energi. Därutöver har Nord Pool Spot blivit inbjudna till att delta men tackat nej.

Två referensgruppsmöten har hållits under projektiden.

Referensgruppsmedlemmarna har fått möjlighet att lämna förslag och även beretts möjlighet att lämna synpunkter på Ei:s arbete på referensgruppsmötena.

Därutöver har Svensk Energi och Vattenfall inkommit med skriftliga synpunkter.

Slutligen har Konkurrensverket och Konsumentverket beretts tillfälle att lämna synpunkter på projektets arbete.

2 Den nuvarande nordiska och svenska elmarknadsmodellen

Många aktörer och funktioner måste samverka effektivt för att elen ska komma fram till elanvändarna och för att elanvändarna ska kunna handla el på en marknad där det råder fri konkurrens. För att kunna utvärdera behovet av en nordisk balansavräkning och förstå vilka ändringar som krävs i det nuvarande regelverket för att möjliggöra nordisk balansavräkning beskrivs elmarknadens aktörer och deras nuvarande roller och uppgifter på den svenska och nordiska elmarknaden. Kapitlet innehåller också en detaljerad genomgång av hur balansavräkningen i Sverige fungerar idag.

2.1 Elmarknadens aktörer

På den nordiska elmarknaden agerar ett stort antal aktörer som alla har betydelse för en effektiv nordisk slutkundsmarknad. De viktigaste är elanvändarna, elhandlarna, elproducenterna, balansansvariga, elnätsföretagen, systemansvariga och elbörsen.

Med elanvändare avses den kund som konsumerar elen på den nordiska elmarknaden. Kunderna utgörs av allt ifrån stora industrier till hushåll. Slutkunderna betalar både en nätavgift och ett elhandelspris för att få använda el. Stora slutkunder kan själva agera elhandlare och köpa el direkt på den nordiska elmarknaden medan mindre slutkunder är hänvisade till att välja bland de erbjudanden som elhandlarna erbjuder på respektive nationella marknad. En förutsättning för att en elanvändare ska få el levererad till sig är att det finns balansansvariga som tar ansvar för att elsystemet tillförs lika mycket el som elanvändarna tar ut ur systemet.

Elhandlaren är den aktör som handlar med el och kan vara elåterförsäljare (elleverantör) eller balansansvarig. Elhandlaren är den som har leveransavtalet om el med slutkunden. Elhandlaren köper in el på den nordiska elmarknaden, vanligtvis från den nordiska elbörsen Nordpool eller direkt från en elproducent för att sedan sälja den vidare till sina kunder i konkurrens med andra elhandlare. På slutkundsmarknaden råder fri prissättning⁴ och det är upp till elhandlarna att utforma avtal som attrahera kunderna. Aktiva kunder kan sedan välja den elhandlare som erbjuder det bästa avtalet. En förutsättning för att elhandlaren ska kunna sälja el är att någon åtar sig balansansvaret för elhandlarens kunder genom att sluta ett avtal om balansansvar med den systemansvarige. Det kan antingen göras av elhandlaren själv eller med hjälp av ett annat företag, en balansansvarig.

En elhandlare kan agera som elhandlare på flera nationella slutkundsmarknader i Norden. De nationella slutkundsmarknaderna är dock olika utformade vilket gör att elhandlare måste följa det regelverk som gäller för respektive marknad

---

⁴ Särskilda regler gäller i Danmark.

avseende t.ex. balansansvar liksom anpassa sig till de olika nationella modellerna för t.ex. informationsutbyte. Det medför praktiska och ekonomiska barriärer för elhandlarna att agera på flera marknader. Det vanliga är därför att en elhandlare enbart agerar i ett land.

Elproducenterna i Norden äger en eller flera produktionsanläggningar och säljer och matar in den el som produceras i elnäten. Elproducenterna säljer elen till elhandlarna och denna försäljning sker vanligtvis på elbörsen Nordpool. Elproducenterna behöver ha någon som åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det matas in lika mycket el i elsystemet som det tas ut. Balansansvaret kan tas av elproducenten självt genom avtal om balansansvar med den systemansvarige eller genom att anlita en balansansvarig.

Balansansvariga har ansvar för att tillförd mängd el (produktion) i och uttagen mängd el (förbrukning) från det svenska elsystemet alltid är i balans per timme i de inmatnings- och uttagspunkter som omfattas av balansansvaret. En elhandlare och elproducent som inte vill hantera sitt eget balansansvar kan låta ett annat företag att sköta balansansvaret. För att få balansansvar krävs ett avtal om balansansvar med den systemansvarige. I balansavtalet för svenska balansansvariga ställs bl.a. krav på att den balansansvarige ska:

- vara registrerad hos skattemyndigheten för betalning av energiskatt
- ha system för elektronisk rapportering via Ediel⁵ eller teckna avtal med ombud som har sådan utrustning
- rapportera erforderlig information till Svenska kraftnäts Balanstjänst
- på begäran ställa säkerheter
- vid väsentligt avtalsbrott utge vite om 100 000 kronor till motparten

Reglerna om balansansvar är delvis olika utformade i de nordiska länderna. Det medför idag att den som avser vara balansansvarig i mer än ett nordiskt land behöver följa de regler och rutiner som gäller i respektive nordiskt land. Det innebär praktiska och ekonomiska barriärer för en balansansvarig att agera i mer än ett land.

Elnätsföretagen driver elnäten och ansvarar för att elenergin transporteras från produktionsanläggningarna till slutkunderna. Det finns för närvarande drygt 160 elnätsföretag som samarbetar om att transportera elströmmen till kunderna. Ett elnätsföretag måste ha tillstånd (koncession) för att bygga och driva starkströmsledningarna och varje lokalnätsföretag har ensamrätt att inom sitt geografiska område transportera el till kunderna. På elnätssidan råder därför lokala legala monopol och slutkunderna är hänvisade till det elnätsföretag som har koncession i det område kunden bor. I Sverige delas elnätsföretagen in i stamnät, regionnät och lokalnät. De har olika spänningsnivåer. Generellt gäller att Svenska

---

⁵ Ediel är elbranschens EDI-system (Electronic Data Interchange) som används för elektroniskt informationsutbyte mellan aktörerna på elmarknaden. Här hanteras all information som inte sker i realtid, exempelvis rapportering av mätvärden och handelsvärden.

kraftnät som innehar stamnätet transporterar el från stora elproducenter till regionnäten. Regionnäten transporterar elen vidare till lokalnät och ibland till elanvändare med stor förbrukning. Lokalnäten distribuerar elen till slutkunderna inom ett visst område.

Efter det att en kund tecknat ett nätavtal med ett elnätsföretag ska elnätsföretaget, om kunden inte själv valt en elhandlare, anvisa en elhandlare till kunden. Kunderna tar kontakt med elnätsföretaget när de ska flytta och byta adress för att anmäla in- eller utflytt, när de drabbas av elavbrott eller när de har frågor som har med elmätaren att göra.

I Sverige rapporterar samtliga elnätsföretag mätvärden för förbrukning och elproduktion till elhandlarna, balansansvariga, elproducenter och till den systemansvariga myndigheten Svenska kraftnät. Nätföretagen har därför en central roll i balansavräkningen.

Elnätsföretagens roll, sättet att utbyta information och reglerna för mätning och rapportering skiljer sig åt mellan de nordiska länderna. Det medför att informationsutbytet mellan elnätsföretagen respektive övriga aktörer har delvis olika innehåll och kräver olika typer av system för informationsutbyte.

Svenska kraftnät är systemansvarig för elsystemet i Sverige och driver och förvaltar stamnätet. Det innebär att det ser till att det momentant finns balans mellan produktion/import och förbrukning/export i hela landet. De ser också till att det svenska elsystemet samverkar på ett driftsäkert sätt.

Systemansvaret i övriga nordiska länder innehas av Statnett i Norge, Fingrid i Finland och Energinet.dk i Danmark. Samarbetet mellan de nordiska länderna regleras sedan många år tillbaka i avtal mellan de systemansvariga. Även om huvuduppgifterna för systemansvaret i huvudsak är detsamma i de nordiska länderna skiljer sig de nationella regelverken för system- och balansansvaret delvis åt i respektive land. Svenska kraftnät har en direkt avtalsrelation med varje balansansvarig genom balansavtalet. I avtalet anges det vilka skyldigheter och rättigheter respektive part har (se kapitel 2.4 för mer information).

Slutligen är det Nord Pool Spot ASA, som driver den nordiska elbörsen där elhandlare, elproducenter och större elkunder kan lämna köp- respektive säljbud. Nord Pool Spot driver två handelsplatser, dels elspotmarknaden, dels elbas, vilka beskrivs mer nedan.

2.2 Balansavräkningens funktion på den nordiska elmarknaden

I detta avsnitt beskrivs vilken funktion balanshållning och balansavräkningen har på en svensk och nordisk elmarknad.

Det är elhandlaren som säljer el till slutkunderna och den balansansvarige som har det ekonomiska ansvaret för att elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i de punkter där denne innehar balansansvaret. Elhandlarens uppgift är att köpa in den el som elhandlaren säljer till sina kunder. Principen är att den inköpta elen också ska levereras till elsystemet vid den tidpunkt som elhandlarens kunder tar ut elen

ur elsystemet. På motsvarande sätt är det elproducenten som matar in el i elsystemet och dennes balansansvarige som har ansvaret för att det matas in lika mycket el i elsystemet som det tas ut. Detta kräver kännedom om kundernas förbrukning liksom om produktionens villkor och noggranna prognoser liksom mätning av den el som matas in och tas ut ur elsystemet.

Elhandlaren och elproducenten har dock inte det ekonomiska ansvaret för att elsystemet är i balans. Detta ansvar åligger den balansansvarige för en inmatnings respektive uttagspunkt. Den balansansvarige ansvarar för att på timbasis planera produktion och inhandla el som svarar mot den försäljning av el eller förbrukning som den balansansvarige tar balansansvar för. För den balansansvarige är det således av stor vikt att den som åtagit sig att leverera el till systemet i en inmatningspunkt också gör detta och att den som förbrukar el i en uttagspunkt, förbrukar el i enlighet med prognosen.

Den balansansvarige får annars ekonomiskt reglera kostnaden för obalansen (balanskraft) med den som är systemansvarig för elsystemet. Balanskraften avräknas per elområde.⁶ Kostnaden förs sedan vidare från den balansansvarige till elhandlaren respektive elproducenten. De balansansvariga har därför starka incitament att se till att de är i balans under varje leveranstimme.

2.2.1 Åtgärder för att vara i balans till den fysiska leveranstimmen

Utgångspunkten är att elhandlarna (eller den balansansvarige) agerar på grossistmarknaden för att köpa in den el som elhandlaren beräknar att dennes kunder slutligen kommer att konsumera under varje leveranstimme på dygnet. På motsvarande sätt agerar elproducenten. Elmarknaden i sin tur kan delas upp i några sekventiella delmarknader, dagen innan marknaden (elspotmarknaden), inomdagen-marknaden och balansmarknaden. Samtliga marknader är uppdelade per elområde, vilket innebär två i Danmark, ett i Finland, fem i Norge och fyra i Sverige. De två första marknaderna är idag nordiska medan balansmarknaden i huvudsak är individuell för respektive land.⁷

Den huvudsakliga möjligheten för elhandlaren att köpa in el som motsvarar slutkundernas förbrukning inom ett elområde är på den nordiska dagen innan marknaden. Merparten av handeln sker på Nord Pools elspotmarknad men elen kan också köpas bilateralt (dvs. Over the Counter på den s.k. OTC-marknaden) direkt med en elproducent.⁸ Priset på elspotmarknaden bestäms per timme genom jämvikten mellan utbud och efterfrågan i respektive elområde. På grund av fysiska överföringsbegränsningar mellan de olika elområden uppstår periodvis olika pris per elområde. Elspotmarknaden är öppen för bud fram till dess att den stänger för bud kl. 12 dagen före det fysiska leveransdygnet.

Om elhandlarens slutkunder förbrukar mer eller mindre el under leveransdygnet än vad elhandlarna köpt in el för på dagen innan marknaden, kommer

---

⁶ Inom Norden finns det 12 elområden.

⁷ Det finns även en finansiell elmarknad i Norden. Denna är som namnet antyder en rent finansiell marknad men kopplad till den underliggande handeln med el på dagen innan marknaden. Kontrakten kan handlas på månad, kvartals och årskontrakt upp till fyra år. Syftet för aktörerna att agera på den finansiella marknaden är prissäkring eller spekulering. Den finansiella elmarknaden har ingen koppling till balansavräkningen och beskrivs inte i denna rapport.

⁸ www.nordpool.com.

elhandlarens elleveranser till förbrukning att vara i obalans det vill säga det uppstår förbrukningsbalanskraft för den balansansvarige. På motsvarande sätt avviker den faktiska produktionen mot vad som planerats och sålts av producenten till elhandlaren och obalanser uppstår d.v.s. det uppstår produktionsbalanskraft för den balansansvarige. Detta i sin tur medför kostnader för den balansansvarige. Den balansansvarige (eller elhandlaren) kommer att försöka att komma i balans genom att agera också efter stängning av elspotmarknaden genom att agera på den nordiska inomdagen-marknaden, elbas, som även den handhas av Nord Pool Spot.

På elbas kan aktörerna handla el kontinuerligt under leveransdygnet fram till en timme före leveranstimmen för att justera för obalanser. Inomdagen-marknaden sträcker sig i tiden från elspotmarknadens stängning till en timme före leveranstimmen.

Den som är balansansvarig för en inmatningspunkt agerar på motsvarande sätt för att säkerställa sitt åtagande.

2.2.2 Obalans under leveranstimmen regleras på balansmarknaden

För att elmarknaden ska fungera behöver elspotmarknaden och inomdagen-marknaden fungera effektivt. Även om de balansansvariga har haft möjlighet att agera för att komma i balans och inomdagen-marknaden stänger först en timme innan den fysiska leveranstimmen, kan det fortfarande inträffa att den balansansvarige är i obalans under leveranstimmen. Om inga åtgärder vidtas kommer elsystemets fysiska obalans ge upphov till frekvensavvikelser⁹ och sluta att fungera. För att detta inte ska inträffa har de systemansvariga i respektive land ansvaret för att elsystemet är i momentan balans, dvs. att elsystemet i varje givet tillfälle tillförs lika mycket el som det förbrukas. Denna balanshållning sköts nationellt av respektive systemansvarig men har samordnats till en gemensam balansreglermarknad där samtliga reglerbud sammanställs och avropas i prisordning.

Inom Svenska kraftnät finns en balanstjänst som ansvarar för balanshållningen. Balanstjänsten bedriver balansreglering och balansavräkning. Balansreglering är begreppet för den handel som sker mellan Svenska kraftnät och de balansansvariga under leveranstimmen för att rätta till frekvensavvikelser i realtid. Vid mindre avvikelser sker balansreglering genom att automatik på produktionsanläggningar upp eller nedreglerar produktionen (primärreglering).¹⁰ Producenter som tillhandahåller primärregleringen erhåller ersättning av Svenska kraftnät. Vid lite större avvikelser sker balansregleringen manuellt genom att Svenska kraftnät gör avrop (sekundärreglering) av reglerbud. Prissättningen för balanskraften baseras på budgivning och bud kan lämnas av de balansansvariga som är villiga att inom tio minuter öka eller minska den produktion eller förbrukning som de har balansansvar för.

---

⁹ Utöver dessa orsaker kan det förstås också vara så att det uppstår driftfel på nätet m.m. men det bortses ifrån i detta sammanhang.

¹⁰ Regler om primär och sekundär reglering finns i 8 kap. ellagen samt i förordning (1994:1806) om systemansvaret för el.

Efter leveranstimmen sker sedan en ekonomisk avräkning som i Sverige kallas balansavräkning. Avräkningen sker när Svenska kraftnät har fått mätresultaten från leveranstimmen och har facit på vilka balansansvariga som har varit i obalans. Svenska kraftnät fördelar kostnaden för balansregleringen inklusive vissa straffavgifter mellan de balansansvariga som har varit i obalans under leveranstimmen. Balansavräkningens syfte är alltså att beräkna om en balansansvarigs förbrukning och produktion är i balans och om inte, att rätt part faktureras kostnaden för uppkommen obalans.

2.3 Huvudprocesser i balansavräkningen i Sverige

Balanshållningen är som ovan redovisats nationell och utförs i Sverige av Svenska kraftnät även om balansreglermarknaden organiseras nordiskt. I detta avsnitt följer nu en mer detaljerad genomgång av de olika processerna som ingår i den nuvarande balansavräkningen i Sverige.

För att balanshållningen ska fungera behöver aktörerna ta fram särskilda prognoser för inmatning och uttag av el, utbyta information innan, under och efter leveranstimmen liksom i efterhand mäta hur mycket el som *de facto* matats in respektive tagits ut ur elsystemet i respektive inmatnings- och uttagspunkt under leveranstimmen. För att åstadkomma en nordisk balansmarknad är därmed informationsutbytet en kritisk fråga.

I Sverige regleras mätning och informationsutbytet mellan aktörerna i huvudsak i den s.k. mätförordningen och i Ei:s mätföreskrifter.¹¹ Utöver kravet att utbyta tvingande information, kan aktörerna avtala om ytterligare mätningresultat respektive informationsutbyte. I Sverige är det nätföretagen som ansvarar för mätningen som visar hur mycket el som har förbrukats eller producerats. Nätföretagen ansvarar för att läsa av elmätarna minst en gång per månad. För kunder med ett abonnemang över 63 ampere sker avläsning timvis medan övriga kunders förbrukning som regel avläses per månad men fördelas i balansavräkningen per timme efter en förbrukningsprofil. Avläsningen görs för att nätföretaget och elhandlaren ska veta hur mycket kunderna ska betala för sin förbrukning och för att Svenska kraftnät ska kunna genomföra balansavräkningen. Samtliga nätföretag rapporterar sedan mätvärden för förbrukning och elproduktion till elhandelsföretagen och till Svenska kraftnät. Även kunderna ska få information om sina mätvärden.

En korrekt och ändamålsenlig mätning och rapportering är således en grundförutsättning för en fungerande balansavräkning. Svenska kraftnät använder som beskrivits ovan balansavräkningen som en del i processen att fördela kostnaderna för balansregleringen mellan de balansansvariga företagen på elmarknaden.

Hur balansavräkningen ska genomföras avtalas idag om i balansavtalet mellan Svenska kraftnät och de balansansvariga. De balansansvariga betalar eller får betalt för sin balanskraft, det vill säga för sina avvikelser från balansen. I

---

¹¹ Förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el respektive Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el; EIFS 2011:3 och EIFS 2012:2.

balansavräkningen hos Svenska kraftnät beräknas de balansansvarigas balanskraft genom att Svenska kraftnät beräknar den balansansvariges balans för varje leveranstimme, dels i form av balanskraft för produktion och dels i form av balanskraft för förbrukning.

Balanskraft för produktion beräknas som skillnaden mellan en balansansvarigs uppmätta produktion och en balansansvarigs bindande produktionsplan per elområde. Balanskraft för förbrukning beräknas som skillnaden mellan en balansansvarigs uppmätta förbrukning och en balansansvarigs förbrukningsprognos per elområde.

Balansavräkningen genomförs varje dag på året och resultaten sänds till berörda balansansvariga. Dessa måste i sin tur göra en avräkning gentemot de elhandelsföretag respektive elproducenter som de åtagit sig balansansvaret för.

Balansavräkningen i Sverige klarerar en energiomsättning för de balansansvariga som i pengar uppgår till knappt 100 000 Mkr, varav den del som är Svenska kraftnäts omsättning för balans- och reglerkraft utgör ca 4 000 Mkr.¹²

2.4 Svenska kraftnät och den balansansvariges rättigheter och skyldigheter regleras i avtal

Av 8 kapitlet ellagen framgår det att en elleverantör bara får leverera el i uttagspunkter som har en balansansvarig. Några motsvarande regler avseende en elproducent finns inte i ellagen men i praktiken krävs det en balansansvarig även för inmatning av el. Endast den som har ingått ett avtal med den systemansvariga myndigheten (Svenska kraftnät) kan vara balansansvarig. I avtalet ska de grundläggande förhållandena mellan parterna regleras. De balansansvariga ska bland annat, gentemot Svenska kraftnät, åta sig ansvaret för att elsystemet tillförs/matras in lika mycket el som förbrukas av de elanvändare/elproducenter som den balansansvarige har balansansvar för. I detta avsnitt redogörs för det huvudsakliga innehållet i avtalet mellan parterna (Balansavtalet)¹³.

2.4.1 Balansansvarigs åtaganden

En balansansvarig ska fullgöra sitt balansansvar, vilket innebär att löpande planera för och åstadkomma balans på timbasis mellan sin tillförsel och sitt uttag av el. Alla balansansvariga ska vara registrerade hos Skatteverket som skattskyldiga för energiskatt. Vidare ska balansansvariga delge Svenska kraftnät all information som behövs för att Svenska kraftnät ska kunna hantera balanstjänsten effektivt och balansansvarig åtar sig att granska rapporterat underlag för driftplaneringen samt avräkningsunderlaget från Svenska kraftnät. De balansansvariga ska även betala för de tjänster som Svenska kraftnät utför åt de balansansvariga och följa de villkor som finns för reglering under särskilda driftförhållanden. All rapportering och budgivning ska ske genom godkänt elektroniskt kommunikationssystem och meddelandeformat (Edielavtal). Balansansvariga ansvarar även för att rapportera ändrade förhållanden till Nord Pool Spot. Vid sådan rapportering ska de

---

¹² Enligt uppgift från Svenska kraftnät.

¹³ <http://www.svk.se/Drift-och-marknad/Balansansvar/Balansansvarsavtal/>

balansansvariga använda Nord Pool Spots UMM-meddelanden (Urgent Market Message).¹⁴

2.4.2 Svenska kraftnäts åtaganden

Svenska kraftnät ska genom balansregleringen kortsiktigt säkerställa att landets elförbrukning inklusive elexport balanseras av motsvarande mängd elproduktion med hänsyn tagen till elimport. Svenska kraftnät ska löpande analysera landets effektsituation och redovisa till de balansansvariga sådan information som är väsentlig för att de balansansvariga ska kunna fullgöra sina avtalsenliga åtaganden. Svenska kraftnät ska iaktta neutralitet och god affärssed i relationerna med balansansvariga.

Svenska kraftnät ska baserat på underlag som de får från balansansvariga och elnätsföretag utföra:

- Avräkning av balansansvarigs balanskraft (per timme). Det finns två typer av balanskraft, en för produktion och en för förbrukning. Balanskraften beräknas och prissätts per elområde. *Balanskraft för produktion* är skillnaden mellan balansansvarigs uppmätta produktion och balansansvarigs bindande produktionsplan. *Balanskraft för förbrukning* är skillnaden mellan balansansvarigs uppmätta förbrukning och balansansvarigs förbrukningsprognos.
- Avräkning av balansansvarigs reglerkraftleveranser (per timme). *Reglerkraft* är energi som avtalas att utbytas med Svenska kraftnät före eller under leveranstimmen. Dels för upp- och nedreglering i syfte att återställa den momentana balansen i det svenska kraftsystemet och dels för att avlasta överföringsbegränsningar i elnätet (flaskhalsar).
- Slutavräkning av balansansvarigs schablonleveranser (per månad). *Schablonleverans* är en elleverans där förbrukningen beräknas istället för att timmätas. När elnätsföretagen har fastställt de slutliga schablonleveranserna efter att alla schablonavräknade uttagpunkter har blivit avlästa och slutliga andelstal beräknats och rapporterats, gör Svenska kraftnät en *slutavräkning*.

Svenska kraftnät är motpart till de balansansvariga. Svenska kraftnät ska informera balansansvarig om den mängd regler-, balans- och kvarkraft denne köpt från eller sålt till Svenska kraftnät och till vilket belopp. Dessutom ska Svenska kraftnät redovisa för balansansvariga erhållet underlag för planering och avräkning. Svenska kraftnät ska fakturera respektive erlægga den fordran som är resultatet av avräkningen. Svenska kraftnät ska, i enlighet med vad gällande sekretesslagstiftning medger, se till att information behandlas konfidentiellt om inte parterna kommer överens om något annat.

Svenska kraftnät för ett register över de som tecknat avtal om balansansvar. Svenska kraftnät delger elnätsföretagen utdrag ur detta register för att möjliggöra för dessa att kontrollera de uppgifter om balansansvarig som lämnats.

---

¹⁴ <http://www.nordpoolspot.com/Message-center-container/UMM-List/>

Svenska kraftnät fastställer även vilka avgifter som balansansvariga ska betala.

När det gäller säkerheter ska balansansvarig på Svenska kraftnäts begäran ställa säkerhet för fullgörandet av sina förpliktelser och det ska föregås av en bedömning av balansansvarigs kreditvärdighet och möjlig kreditexponering.

2.4.3 Avtalsbrott

Vid väsentligt avtalsbrott ska Svenska kraftnät respektive den balansansvarige betala vite om 100 000 kronor till motparten. Om en skadelidande part kan visa att han lidit skada motsvarande ett högre belopp ska detta högre belopp utbetalas.

Med väsentligt avtalsbrott avses bland annat upprepade betalningsdröjsmål, Ett exempel på missbruk av balanstjänsten är att medvetet eller systematiskt ha stor obalans. Svenska kraftnät har rätt att med omedelbar verkan häva avtalet vid väsentligt avtalsbrott från balansansvarigs sida. Den balansansvarige ska dock få möjlighet att yttra sig. Om en balansansvarig träder i likvidation, inställer betalningarna, försätts i konkurs eller visar annat tecken på att vara på obestånd upphävs avtalet.¹⁵

2.4.4 Ansvar

Parterna är ansvariga gentemot varandra för skada som orsakas av vårdslöshet.

Skadestånd ska inte utbetalas för indirekt skada, till exempel förlorad vinst, minskad produktion, hinder att uppfylla förpliktelse mot tredje man eller utebliven nytta av avtal om inte sådan skada orsakats genom grov vårdslöshet eller uppsåt.

Svenska kraftnät ansvarar inte i något fall för sådan skada som balansansvarig åsamkas till följd av brister i rapportering, avräkning m.m. om dessa brister har sin grund i att balansansvarig eller nätägare inte lämnat korrekta uppgifter i föreskriven tid.

2.4.5 Överlåtelse

Balansansvarig får inte varken helt eller delvis överlåta rättigheter eller överföra skyldigheter enligt avtalet utan skriftligt samtycke från Svenska kraftnät och samtycke får inte nekas om den övertagande parten uppfyller samtliga krav.

2.4.6 Tvist

Tvist med anledning av avtalet avgörs av svensk domstol med Stockholms tingsrätt som första instans.

2.4.7 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till avtalets huvuddel ska vara skriftliga och underskrivna av båda parter. Svenska kraftnät får vidta ändring och göra tillägg i bilagorna, dock med minst två månaders varsel och först efter det att balansansvariga givits tillfälle

---

¹⁵ I ellagen finns i dessa situationer regler om anvisning av balansansvarig.

att yttra sig samt att ändringen eller tillägget diskuterats i Svenska kraftnäts Elmarknadsråd¹⁶.

Innan en ändring eller tillägg träder ikraft ska Ei ha godkänt att de metoder som har använts för att utforma ändringen eller tillägget kan antas leda till att villkoren i avtalet är objektiva och icke-diskriminerande¹⁷.

2.5 Tillsynsmyndigheternas ansvar

Enligt det svenska regelverket ska villkoren i balansavtalen vara objektiva och icke-diskriminerande. Svenska kraftnät får inte ingå balansavtal med balansansvariga innan Ei godkänt de metoder som använts för att utforma balansavtalen. Beslutet gäller omedelbart och Ei ska enligt 8 kap. 4 a § ellagen, delgiva detta beslut enligt 49 § första stycket och andra stycket delgivningslagen (2010:1932). Det svenska regelverket är i överensstämmelse med EU:s elmarknadsdirektiv.

2.5.1 Tillsynsmyndigheternas ansvar i Norge och Finland

Norges vassdrags- och energidirektorat (NVE) bemyndigar Statnett att ansvara för balansavräkning. Statnett ansvarar i och med bemyndigandet för att balansavräkningen görs i enlighet med gällande lagstiftning. Balansansvaret regleras genom balansansvarsavtal. Balansansvarsavtalet ska bidra till en effektiv elmarknad och vara icke-diskriminerande. NVE granskar balansansvarsavtalen och ändringar av avtalen. Om NVE anser att avtalen inte överensstämmer med lagstiftningen kan NVE ändra avtalen. Alla parter som berörs av ett balansansvarsavtal har rätt att överklaga NVE:s beslut till domstol.

I Finland granskar och godkänner Energimyndigheten villkoren i balansavtalet enligt elmarknadslagen och förordningar och föreskrifter. Avtalsvillkoren ska vara skäligen och icke-diskriminerande. Villkoren ska inte heller vara ogrundade och de får inte ha en konkurrensbegränsande effekt på elhandeln. De balansansvariga ges under 2-3 veckor tillfälle att yttra sig över avtalet innan det godkänns av Energimyndigheten.

2.6 Elhandlare och balansansvariga måste anpassa sig till regelverket i respektive land

Av genomgången i detta kapitel framgår att balansmarknaderna i Norden idag i huvudsak är nationella. Om en elhandlare vill sälja el till slutkunder i mer än ett land behöver denne anpassa sig till de regler som gäller i respektive land för balansreglering och balansavräkning. Det innebär bl.a. att elhandlaren behöver ha olika metoder och system för att beräkna och rapportera prognoser och ta emot mätvärden. Detsamma gäller för den balansansvarige. Den balansansvarige behöver ingå avtal med den systemansvarige i respektive land om

---

¹⁶ Elmarknadsrådet är ett informations- och samrådsorgan för Svenska kraftnät i elmarknads- och tariff frågor. Deltagarna ska representera aktörerna på elmarknaden och nomineras av Svensk Energi och Svenskt Näringsliv

¹⁷ Ur balansansvarsavtalet 2014 (giltigt from 2014-01-01) <http://www.svk.se/Drift-och-marknad/Balansansvar/Balansansvarsavtal/>

balansavräkningen liksom ställa säkerhet och fullgöra övriga villkor som respektive systemansvarig ställer upp.

Vidare har Ei:s granskning visat att rutinerna och kostnadsberäkningarna för balansavräkningen är delvis olika utformade i de nordiska länderna. Det innebär att kostnaderna för att vara balansansvarig och kostnaderna för obalanser skiljer sig åt mellan länderna.

Hur balansavräkningen genomförs i Sverige har beskrivits ovan. Nedan presenteras ytterligare några exempel på skillnader i balansavräkningen mellan Sverige, Norge och Finland.

En skillnad mellan länderna är hur mätvärden rapporteras till balansavräkningen. I Finland sker rapporteringen av mätvärden med aggregering per elhandlare, syftet är att elhandlare och balansansvarig i den centrala databasen har gemensam åtkomst till sina data. I Norge sker rapportering i huvudsak med aggregering per elhandlare på grund av ett tidigare krav på att en elhandlare måste vara balansansvarig för att handla hos Nord Pool Spot. I Sverige sker rapportering av aggregerade mätvärden till balansavräkningen per balansansvarig men elhandlare och balansansvariga får aggregerade mätvärden per elleverantör direkt rapporterade till sig.

I dagsläget förekommer både brutto och nettomätning av elproduktion inom länderna. I och med detta måste en aktör som vill etablera sig på flera marknader hantera dessa olikheter i mätningen. Även hanteringen av elproduktionen skiljer sig åt mellan länderna i schablonavräkningen.

I Finland sker schablonavräkningen på årsbasis efter att en slutlig avläsning av varje mätare har utförts. Schablonavräkningen utförs mellan elhandlare och nätägare. Schablonavräkningen görs på timbasis och spotpriset för området är prissättande. Slutlig avräkning med förbrukningsprofil görs också årligen i Finland, och görs på samma sätt oberoende av typen av mätare i kundens anläggning.

Mätvärden för kunder som mäts per timme måste rapporteras till elhandlaren dagen efter mätdygnet, men kan rättas upp till 14 dagar efteråt i Finland. I Norge ska motsvarande mätvärden levereras tre arbetsdagar efter den vecka som värdena samlats in. I Sverige ska korrigerade mätvärden rapporteras inom fem vardagar efter mätdygnet.

2.7 Sammanfattning

Genomgången ovan visar att grossistmarknaden för el (elspotmarknaden och elbasmarknaden) är helt nordisk vilket underlättar för elhandlare och elproducenter att sälja och köpa el. När det kommer till balansmarknaden är denna dock i huvudsak nationell, vilket gör att både elhandlare, elproducenter och de balansvariga behöver anpassa sin verksamhet till respektive lands nationella förutsättningar. Det medför att det idag finns hinder för en effektiv nordisk elmarknad vilket medför barriärer för elhandlare och balansansvariga att agera på fler nordiska marknader. Detta i sin tur medför att balansmarknadens funktionssätt även medför hinder för en nordisk slutkundsmarknad för el. En mer harmoniserad balansmarknad skulle därmed också bidra till en förenklad och effektiviserad elmarknad i stort.

3 Systemoperatörernas förslag på gemensam norsk, svensk och finsk balansavräkning

De tre nordiska systemoperatörerna arbetar för att åstadkomma en gemensam nordisk balansavräkning. Arbetet har pågått sedan 2010. Från början var även den danska systemoperatören Energinet.dk aktiv i systemoperatörernas projekt men de valde 2011 att tills vidare ställa sig utanför projektet.

Målet med arbetet är att år 2015 ta i drift ett gemensamt avräkningssystem för de tre medverkande länderna. Systemoperatörernas förslag beskrivs i det här kapitlet. Därefter redovisas de synpunkter som inkommit från referensgruppen som berör de delar av förslagen som bl.a. omfattar ändringar i lag och förordning. Slutligen så redovisas Ei:s samlade bedömning av modellen.

3.1 Systemoperatörernas modell för nordisk balansavräkning

De systemansvarigas förslag till gemensam balansavräkning beskrivs i rapporten *Nordic Balance Settlement (NBS) Common Balance & Reconciliation Settlement Design från 22:a december 2011*¹⁸. Av underlaget framgår att balansavräkning och rapportering föreslås centraliseras. Från att som idag utförs nationellt i Finland, Norge och Sverige av de respektive systemansvariga Fingrid, Statnett och Svenska kraftnät så kommer uppgifterna att utföras av ett gemensamt bolag (*eSett Oy*). Det innebär att de balansansvariga i respektive land kommer att ha *en* gemensam kontakt för balansavräkning för de tre länderna.

Systemoperatörerna beskriver den nordiska modellen för balansavräkning enligt följande. Huvudmålet med den nordiska balansavräkningsmodellen (även kallad NBS-modellen) är att ansvara för och utföra balansavräkning. Den nordiska modellen för balansavräkning ska vara transparent och säkerställa att alla aktörer behandlas lika. Modellen ska säkerställa att balansavräkning sker på samma sätt i alla länder som deltar i samarbetet.

Den nordiska modellen för balansavräkning bygger på nuvarande modell med separata balanser för produktion och konsumtion, som beräknas och avräknas var för sig per elområde. Knutpunkten i NBS-modellen är det gemensamma bolaget, *eSett Oy*, som tecknar balansavräkningsavtal med balansansvariga och utför balansavräkning för de tre medverkande länderna.

Förslaget innebär att systemoperatörerna har kvar ansvaret för att elnäten är i balans.

---

¹⁸ <http://www.nbs.coop/sites/default/files/materials/NBS%20Final%20Design%20report.pdf>

Den gemensamma avräkningsfunktionen när den är införd i sin helhet ansvarar för avräkningsstruktur, rapportering, beräkning, avräkning, kvalitetskontroll, publicering av resultat, information till marknadsaktörer, fakturering, hantering av riskbedömning och behov av ekonomisk säkerhet från balansansvariga, uppföljning av de balansansvarigas rapportering och uppföljning av kvaliteten på nätföretagens rapportering av mätvärden. De största synergieffekterna med NBS-projektet enligt systemoperatörerna är sammanfattningsvis:

- Ett gemensamt avräkningsavtal för aktörer i berörda länder
- En motpart, eSett, för ekonomiska transaktioner mellan de balansansvariga i de berörda länderna
- En banksäkerhet oavsett i vilket/vilka land/länder den balansansvarige har sin verksamhet
- Standardiserat och harmoniserat informationsutbyte och avräkningsmodell mellan aktörerna oavsett land

3.2 NBS-modellen – ansvarsförhållanden

Modellen för gemensam balansavräkning i Sverige, Finland och Norge bygger på att avräkningen sker i eSett Oy, ett bolag som ägs till lika delar av Svenska kraftnät, Fingrid och Statnett. Systemoperatörerna har valt att bolaget ska ha sitt säte i Finland.

Den affärsmodell som systemoperatörerna har valt innebär att det gemensamma bolaget agerar i eget namn för systemoperatörernas räkning. Bolaget kommer att utföra balansavräkning för Sverige, Norge och Finland (exklusive Åland). Systemoperatörerna kommer att hyra ut egen personal till eSett, bl. a för att säkra att marknadsaktörer kan få stöd och service av personal med kunskap om respektive marknad.

Bolagets intäkter består av en avgift som betalas med en tredjedel vardera av systemoperatörerna. Avgiften sätts av bolaget och ska enligt planen generera en viss vinst för att möjliggöra finansiering av framtida investeringar i avräkningssystemet. Intäkterna från avgiften ska täcka bolagets kostnader för personal och IT-system samt övriga löpande kostnader. Serviceavgiften uppskattas till totalt 5,1 M€ per år och kommer att börja att tas ut av systemoperatörerna i samband med bolagets övertagande av balansavräkningen 2015.

Det intäkter som bolaget får genom att fakturera de balansansvariga ska vidareföras oavkortat till respektive lands systemoperatör.

Svenska kraftnät, Statnett och Fingrid har lika stora ägarandelar i bolaget. Ägarförhållandena regleras i ett aktieägaravtal mellan de tre systemoperatörerna. Respektive systemoperatör tecknar därutöver ett tjänstenivåavtal med bolaget. Det avtalet reglerar den service som systemoperatörerna ska tillhandahålla samt vilka tjänster bolaget ska leverera till systemoperatörerna och kostnaderna för detta.

Eftersom bolaget har sitt säte i Finland kommer finsk lag att gälla för eSett och eventuella tvister avgörs av finska handelskammaren i Helsingfors.

Balansavräkningsavtalet är ett avtal mellan varje enskild balansansvarig och eSett. Avtalet kommer att reglera rättigheter och skyldigheter mellan parterna, t.ex. krav på ekonomisk säkerhet och kriterier för uteslutning samt i vilken domstol talan kan väckas vid eventuellt tvistemål.

Huvudaktörerna i NBS-modellen när den är implementerad i sin helhet är balansansvariga, elnätsföretag, systemansvariga, den nordiska elbörsen och eSett. eSett kommer även att t.ex. samordna mätvärdesrapporteringen för elhandlarna genom att tillhandahålla elhandlarna aggregerade mätvärden.

3.2.1 Stegvis implementering

Systemoperatörernas förslag till gemensam balansavräkning innehåller också en harmoniserad modell för schablonavräkning.¹⁹ Systemoperatörerna har dock valt att föreslå att schablonavräkningen (inklusive större ändringar i rapportering och dataformat) inte ändras i respektive land från början.

Den stegvisa implementeringen föreslås för att undvika kortsiktiga investeringar för elnätsföretagen i nya rutiner och IT-system. Beslutet att avvakta är föranlett av en pågående process kopplat till informationsutbytet på elmarknaden i såväl Sverige som Norge. I Norge pågår ett arbete med att skapa en central s.k. datahubb som kommer utgöra något av ett nav i kommunikationen på elmarknaden. Den norska datahubben beräknas vara i drift 2016. I Sverige så har utredningen om en framtida informationsutbytesmodell precis inletts. Uppdraget ska, som angetts ovan, redovisas till regeringen senast den 13 juni 2014.²⁰

På grund av de nämnda utredningarna bedömer inte systemoperatörerna att det är kostnadseffektivt att i det här läget införa en nordisk metod för schablonavräkning som beräknas innebära betydande implementeringskostnader för svenska och norska aktörer när hela eller delar av de föreslagna förändringarna skulle kunna tas om hand i en central informationshanteringsmodell.

Systemoperatörerna föreslår att implementeringen av en nordisk balansavräkning därför sker i två steg, *steg ett* som föreslås implementeras så snart som möjligt och *steg två* som kan implementeras när det finns informationshanteringsmodeller på plats (alternativt när det beslutats att nuvarande informationshanteringsmodell i respektive land inte ska förändras inom en överblickbar framtid).

Systemoperatörerna föreslår därför att schablonavräkningen ska fungera som idag i Finland, Norge och Sverige, vilket medför att elnätsföretagen inte behöver förändra sina nuvarande rutiner och den rapportering som hänger samman med denna.

I steg två förutsätts att schablonavräkningen sker enligt en gemensam nordisk modell. När mer klarhet har nåtts angående den framtida modellen för

---

¹⁹ <http://www.nbs.coop/sites/default/files/materials/NBS%20Final%20Design%20report.pdf>

²⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Energimarknadsinspektionen inom utgiftsområde 21 Energi, uppdrag nr 2.

informationsutbyte i bl.a. Sverige så kan arbete påbörjas för att ta nästa steg mot en nordisk harmonisering av balansavräkningen enligt NBS-modellen.

För Sverige innebär den stegvisa implementeringen att Svenska kraftnät som en del av sitt planeringsansvar kommer att ansvara för att beräkna och rapportera kostnader för kvarkraft²¹ för den svenska marknaden på sätt som redan sker idag.

Nedan redovisas hur balansavräkningen föreslås gå till när NBS-modellen är fullt ut genomförd. Uppgifterna i avsnittet bygger bl. a på en preliminär version av systemoperatörernas handbok²² för marknadsaktörerna och information från Svenska kraftnät.

3.2.2 eSett ansvarar för:

eSett är ansvarig för att utföra avräkning av obalans och därför är dess huvudsakliga ansvarsområden att utföra balansavräkning och fakturera eller kreditera de balansansvariga för balanskraften. Vidare ska eSett:

- Ange nivå för banksäkerhet, per balansansvarig, som ska täcka eventuell obalans.
- Samla in och övervaka de balansansvarigas säkerheter och vid behov justera nivåerna för säkerheterna.
- Samla in avgifter från de balansansvariga. Avgifterna ska täcka löpande kostnader för personal, IT, reservkostnader etc. för balansavräkningen. ESett ansvarar för att vidareföra avgiftsintäkterna till rätt lands systemoperatör.
- Vidare så ska eSett övervaka obalanser och bedöma om de är i linje med gällande riktlinjer eller ej.
- Publicera ett antal indikatorer för att ta fram statistik om rapportering och avräkning.
- Driva ett avräkningssystem med tillhörande webgränssnitt så att marknadsaktörerna kan få tillgång till och rapportera avräkningsdata.
- Ta emot och skicka uppgifter direkt till berörda aktörer (under steg ett ansvarar dock respektive systemansvarig för informationshanteringen till eSett).

3.2.3 Systemoperatörerna ansvarar för:

Systemoperatörerna har ansvar för att övervaka balansen i elsystemet och vidta åtgärder för att säkerställa att systemet är i balans, bl.a:

---

²¹ Slutlig schablonavräkning sker efter att samtliga energimätare för schablonavräknade uttagspunkter i ett schablonavräkningsområde blivit avlästa och därmed fastställt den faktiskt förbrukade energin. Den faktiskt förbrukade energin uttrycks i slutliga andelstal per aktör. I slutavräkningen av schablonleveranserna beräknas skillnaden mellan slutlig leverans (slutliga andelstal) och den preliminära schablonleveransen, den s.k. **kvarkraften**.

²² Nordic Balance Settlement Handbook for Market Participants (DRAFT) 17.12.2013.

- Vara systemansvarig för el och balansera produktion/import med konsumtion/export under leveranstimmen för att säkerställa en frekvens om 50Hz.
- Beräkna reglerkraftpriser per timme och fastställa priser för obalans.
- Rapportera nödvändig information per balansansvarig till eSett för balansavräkningen av den balansansvariges produktionsplaner och aktiverad reglerkraft samt handel under leveranstimmen. I takt med att NBS-modellen blir fullt genomförd kommer större del av informationsutbytet att gå direkt från aktörerna till eSett.
- Ansvara för att upphandla samt köpa och sälja reglerkraft (primär och sekundärreglering).

3.2.4 Nätföretagen ansvarar för:

Nätföretagen har ansvar för att mäta produktion, konsumtion i elnätet och utbyte av el med andra elnät samt rapportera mätvärden till de parter som ska ta del av de uppgifterna. Detta inkluderar i NBS-modellen även produktion och konsumtion i icke koncessionspliktiga elnät. Kopplat till balansavräkningen så har nätföretagen flera ansvarsområden:

- Registrera balansansvarigas och elhandlares mätpunkter i respektive nätavräkningsområde.²³
- Sköta mätsystemet och rapportera mätvärden till elhandlare, elproducenter, balansansvariga, eSett och Svenska kraftnät. Under etapp 1 sker dock ingen rapportering till eSett utan uppgifter lämnas direkt till Svenska kraftnät.
- Beräkna och rapportera andelstal.
- Beräkna slutgiltig konsumtion och kvarkraft när all mätning för ett nätavräkningsområde är utförd. Beräkning av de balansansvarigas kvarkraft kommer i steg ett att utföras av Svenska kraftnät. I steg två kan kvarkraften komma att beräknas av nätägarna själva eller av annan enhet i en framtida förändrad informationshanteringsmodell (se kapitel 1.2).
- Obalanskorrektioner på grund av felaktiga mätvärden efter att balansavräkningen är avslutad för en viss tidsperiod ska göras mellan elnätsföretag och elhandlare. Förslaget i NBS-modellen innebär att nätkoncessionshavaren rapporterar data senast 2:a dygnet efter leveransdygnet. Det innebär att nuvarande svenska regler med rapportering dygnet efter redan är i linje med NBS-modellen. Om fel upptäcks i mätvärden har nätkoncessionsinnehavaren sedan 13 kalenderdagar på sig att korrigera mätvärdesfelet efter leveransdagen.

---

²³ Vad som menas med nätavräkningsområde följer av förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

3.2.5 Balansansvariga ansvarar för:

Balansansvariga ansvarar för att:

- Ha ett balansavtal med den systemansvarige samt ett balansavtal för avräkning (balansavräkningsavtal) med eSett.
- Säkerställa att tillräcklig banksäkerhet finns.
- Planera balansen per timme.
- Rapportera produktionsplaner till systemoperatören.
- Rapportera information om bilateral handel.²⁴ Denna rapportering kan i steg 2 komma att ske till eSett.
- Fungera som finansiell motpart för avräkning av obalans, aktiverad reglerkraft och kvarkraft enligt nationella regelverk.
- Verifiera att all relevant data rapporterats till eSett och meddela avvikelser. Den rapportering som berör kvarkraftavräkningen ska dock ske först i steg 2.
- Informera eSett om vilka elhandlare som den balansansvarige är ansvarig för.

3.2.6 Elhandlarna ansvarar för:

Elhandlare säljer el till slutkunder och balanserar försäljning med inköp av el på sätt som beskrivits ovan. Elhandlarens ansvar i förhållande till balansavräkningen är i huvudsak att fullgöra sitt balansansvarsåtagande genom att ha ett avtal med en balansansvarig om balansansvar för de uttagspunkter där elleverantören levererar el. En elhandlare kan ha en balansansvarig för konsumtion och en för inmatning i samma nätavräkningsområde. Elhandlaren kan ha olika balansansvariga i olika nätavräkningsområden. Detta ansvar kvarstår i NBS-modellen.

3.2.7 Elproducenterna ansvarar för:

Elproducenten matar in el i elnätet. Elproducentens ansvar i förhållande till balansavräkning är i huvudsak att fullgöra sitt balansansvarsåtagande genom att ha ett avtal med en balansansvarig om balansansvar för de inmatningspunkter där elproducenten matar in el. Detta ansvar kvarstår i NBS-modellen.

3.3 Balansansvar och avtal mm

I steg ett av NBS-modellen kommer de balansansvariga att behöva ingå två avtal, ett balansavräkningsavtal med eSett och ett avtal med den systemansvarige avseende planeringsansvaret dvs. de övriga frågorna som rör

---

²⁴ Systemoperatörerna har i skrivande stund inte angett om den balansansvarige ska skicka information om bilateral handel enbart till eSett eller om informationen även ska skickas till respektive systemoperatör.

balansansvarsåtagandet. Eftersom steg 2 ännu är under utveckling så kan detta komma att förändras.

Balansavtalet om avräkning med eSett syftar till att säkerställa den balansansvariges ekonomiska ansvar för obalans mellan produktion och förbrukning av energi. Parterna har ännu inte utformat avtalet men systemoperatörerna anger att det bl. a kommer att innehålla vad eSett är ansvarig för, krav på banksäkerhet, vad som sker om den balansansvarige bryter mot avtalet, vilken lagstiftning som ska tillämpas och vilken domstol som är berättigad vid tvistemål.

De balansansvarigas ansvar för att planera sig i balans liksom reglermarknadens moment i planeringsstadiet kommer att regleras med den systemansvarige i avtal. Därmed kvarstår åtminstone tillsvidare också en direkt avtalsrelation mellan de balansansvariga och den systemansvariga.

Då det är eSett som har ett avtal med de balansansvariga företagen om avräkning och banksäkerhet kommer, för den händelse att den balansansvarige inte betalar sin faktura till eSett, eSett att kräva den balansansvarige på sin fordran. Detta gäller under den tid som anges i avtalet mellan eSett och den balansansvarige.

Om betalning inte sker tas den balansansvariges banksäkerhet i anspråk av eSett, den balansansvariges balansavräkningsavtal sägs upp och den balansansvarige får inte längre förbli balansansvarig. Detsamma gäller om den balansansvarige missköter sina förpliktelser gentemot den systemansvarige så att det föreligger grund för att balansavtalet ska upphöra. Regler för vad som gäller när ett avtal om balansansvar upphör återfinns i 8 kap. 4 c § ellagen. Elhandlaren har då enligt 8 kap. 4 e § en viss tid på sig att återställa balansansvaret (dvs. hitta en ny balansansvarig).

3.4 Konsekvenserna av NBS-modellen enligt Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har gjort och till Ei redovisat nedanstående konsekvensanalys baserad på att hela NBS-modellen (steg ett och steg två) implementeras i Sverige. Beräkningarna bygger på att nuvarande modell för schablonavräkning/kvarkraftavräkning tillämpas, dvs. inte utförs av enskilda nätföretag utan görs centralt av Svenska kraftnät under steg ett och i steg två centralt av en datahubb (som Svenska kraftnät i sin konsekvensanalys antar kommer att utgöra en framtida informationshanteringsmodell).

Sammantaget bedöms ett gemensamt IT-system för balansavräkningen i ett längre perspektiv medföra kostnadsbesparingar för såväl systemoperatörerna som aktörerna. Systemoperatörerna i Norge, Finland och Sverige kan dela på drift- och utvecklingskostnader för IT-systemet medan aktörerna kan använda samma IT-system i flera länder. Ett gemensamt bolag medger också förenklad administration, eftersom det räcker att teckna ett balansavräkningsavtal för att verka i hela Norden. Härigenom behöver en balansansvarig hantera endast en motpart, faktura och banksäkerhet även om man är verksam i flera länder.

3.4.1 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät bedöms få ökade kostnader i form av utrangering av det befintliga avräkningssystemet samt den tillkommande årliga serviceavgiften, vilken till en början inte fullt ut kompenseras av motsvarande kostnadssänkningar. Sammantaget innebär det för Svenska kraftnät en årlig merkostnad om cirka 10 Mkr under en femårsperiod. Därefter förväntas såväl serviceavgiften som Svenska kraftnäts interna kostnader i form av personal, IT-system och konsultkostnader sjunka med cirka 15 Mkr, vilket motsvarar en årlig besparing på cirka 5 Mkr utifrån dagens nivå.

3.4.2 Balansansvariga

En mer enhetlig balansavräkning mellan Norge, Finland och Sverige bidrar som tidigare nämnts till att minska inträdesbarriärerna på nya marknader, vilket skapar förutsättningar för ökad konkurrens och därmed lägre kostnader för slutkunden.

De ekonomiska konsekvenserna för de svenska balansansvariga vid bildandet av en gemensam nordisk avräkning sammanfaller i hög grad med konsekvenserna för Svenska kraftnät eftersom de balansansvariga bär kostnaderna för avräkningen.

Eftersom balansavräkningen kommer att ske i euro kan det medföra en viss ökad risk för de balansansvariga, beroende på hur deras strategier för inköp av fysisk kraft ser ut. De balansansvariga kommer dock att erbjudas möjlighet att mot en avgift faktureras i svenska kronor.

Inledningsvis ökar de årliga kostnaderna för de balansansvariga med totalt 10 Mkr i form av höjda avgifter från Svenska kraftnät för att därefter sjunka med 15 Mkr. Detta bör sättas i relation till de cirka 450 Mkr som balansansvariga idag gemensamt betalar i olika fasta avgifter till Svenska Kraftnät.²⁵ Vidare tillkommer ev. besparingar för balansansvariga som verkar i flera länder i form av lägre kostnader för administration och IT-system.

Implementeringen av en harmoniserad balansavräkning som förutses i steg 2 medför ytterligare kostnader för de balansansvariga som är oberoende av bildandet av ett gemensamt bolag. Dessa bedöms vara relativt lika i samtliga länder för de ca 230 balansansvariga i Sverige, Norge och Finland. De ökade kostnaderna beror främst på att det förutsätts ändrade meddelandeformat. Kostnaderna har uppskattats till mellan 10 000 € för små balansansvariga och 100 000 € för de större balansansvariga.

3.4.3 Elhandlare

Implementeringen av en harmoniserad balansavräkning medför vissa kostnader för elhandlare. Dessa bedöms variera mellan länderna och för Sveriges omkring 150 elhandlare bedöms kostnaderna uppgå till ca 10 000 € i steg ett och upp till 150 000 € i steg två till följd av den förändrade schablonavräkningen som då kommer att ske per elhandlare. Denna kostnad är oberoende av om det i framtiden

---

²⁵ Intäkterna ska täcka Svenska kraftnäts kostnader för reserver, personal, administration etc. Effektereservavgiften är inte inkluderad i de 450 Mkr utan tillkommer.

etableras en informationshanteringsmodell i Sverige som centralt kan hantera schablonavräkningen.

3.4.4 Nätägare

De svenska nätägarna påverkas inte nämnvärt av bildandet av ett gemensamt bolag och en gemensam avräkning. Däremot tillkommer kostnader för implementeringen av en harmoniserad schablonavräkning och förväntat dataformatbyte i steg två. En harmonisering av dataformat kan dock komma att krävas även på grund av annan harmonisering som syftar till att uppnå en nordisk slutkundsmarknad. NBS-modellen innebär att nätägarna i steg två tar hand om all energiberäkning (fördelning av förbrukningsprofil och beräkning av kvarkraft) och att den sker med timupplösning (idag månadsupplösning) samt att eSett kostnadsberäknar kvarkraften och fakturerar balansansvariga.

Kostnaderna för implementeringen bedöms variera för de omkring 480 nätägarna i Sverige²⁶, Norge och Finland. Skillnaderna beror på dels vilka system de har idag, dels hur mycket den nya föreslagna harmoniserade modellen slutligt avviker från de nationella modellerna. Kostnaderna uppskattades till mellan 15 000 € för små nätägare och 150 000 € för stora nätägare i systemoperatörernas designrapport från 2011 men med vissa förändringar i modellen för schablonavräkning bör kostnaderna reduceras väsentligt för svenska nätägare under såväl steg ett som två.

3.5 Synpunkter från referensgruppen på NBS-modellen

3.5.1 Allmänt

Systemoperatörernas projekt för att ta fram förslag till hur en nordisk balansavräkning har haft och har fortfarande en nordisk referensgrupp knuten till projektet. Referensgruppen består av representanter från bransch och tillsynsmyndigheter i Finland, Norge och Sverige.

Trots detta så uttryckte deltagare i Ei:s referensgrupp att det fortfarande är delvis oklart vad den slutgiltiga NBS-modellen innebär i detalj. Som exempel nämns att systemoperatörernas beslut om att föreslå en stegvis implementering inte varit känt för branschen före Ei:s första referensgruppsmöte 4 april 2013 trots att systemoperatörerna beslut om stegvis implementering tagits tidigare. Branschen i Ei:s referensgrupp uttryckte även önskemål om en tydligare tidplan av Svenska kraftnät för implementeringen.

Sammantaget så ser referensgruppen positivt på införandet av en nordisk balansavräkning och det ses som en viktig del i harmoniseringsarbetet kopplat till en gemensam nordisk slutkundsmarknad.

Aktörerna ser dock inte några ekonomiska vinster med en övergång till nordisk balansavräkning på kort sikt. Det krävs en mer fullständig harmonisering av regelverken än vad som föreslås av systemoperatörerna i steg 1 för att branschföreträdarna ska uppleva att förändringen är till nytta för enskilda aktörer

---

²⁶ För svenska nätägare kommer kostnaden att vara lägre än tidigare estimerat eftersom modellen justerats så att Svenska kraftnät bibehåller ansvaret för kvarkraftvräkningen under en period.

och för samhället i stort. Bl. a så ses det som negativt att balansansvariga kommer att behöva teckna två avtal, ett avtal för balansavräkning med eSett och ett avtal för planeringåtagandet och reglerkraft med de systemansvariga i respektive land som den balansansvarige önskar vara aktiv i. Först om det går att även teckna ett avtal med eSett omfattande hela balansansvarsåtagandet så ses en nordisk harmonisering som attraktiv och förenklande för de balansansvariga eftersom det skulle innebära ett gemensamt avtal för Sverige, Norge och Finland. Aktörerna ser också gärna att Danmark inkluderas i harmoniseringen.

3.5.2 Annan aktör än Svenska kraftnät utför avräkningen

Ei har inte uppfattat att det av referensgruppen ses som en central fråga huruvida balansavräkningen sker hos Svenska kraftnät eller hos eSett.

3.5.3 Dataformat

Under dialogen med referensgruppen har det framkommit att frågan om en eventuell förändring av vilket dataformat som ska användas vid rapportering mm är kritisk och av största betydelse eftersom ett byte av dataformat medför stora kostnader²⁷. Referensgruppen framförde att det är av största vikt att ett eventuellt byte av dataformat sker på ett ordnat sätt med en implementeringstid om minst 18 månader från det att regelverken är helt klara.

3.5.4 Övergångsperiod

Det finns enligt referensgruppen starka skäl att tillämpa nuvarande regelverk jämte ett nytt regelverk under en begränsad tid om någon eller några månader (paralleldrift av eSett:s och Svenska kraftnäts system). Detta för att säkerställa att nya system fungerar fullt ut innan en fullständig övergång till en nordisk balansavräkning sker.

3.5.5 Efterkorrigeringar

Referensgruppen är kritisk till att efterkorrigeringar på grund av felaktiga mätvärden (som sker senare än 13 dagar efter leveransdag) enligt systemoperatörernas förslag ska hanteras bilateralt mellan berörda aktörer istället för som idag centralt via Svenska kraftnät och en harmoniserad modell för efterkorrigeringar efterfrågas.

Borttagandet av korrektionsperioden i Sverige skulle enligt Svensk Energi leda till en betydligt ökad sannolikhet för efterkorrigeringar. Bilaterala korrigeringar skulle då behöva göras för samtliga fel som berör perioder äldre än 13 arbetsdagar.

Enligt den s.k. designrapporten överlämnas alla efterkorrigeringar till marknaden för att hanteras bilateralt. Svensk Energi menar att detta inte är acceptabelt på en marknad med flera hundra elnätsföretag och elhandelsföretag. Den efterkorrigering som sker i dag är tidskrävande och medför kostnader för företagen och i förlängningen också för kunderna. Svensk Energi förordar en harmoniserad modell för efterkorrigeringar. Svensk Energi anger att branschen

---

²⁷ Vattenfall (i egenskap av balansansvarig) anger att ett byte av dataformat kostar dem ca 1-1,5 miljoner kronor.

tagit upp frågan med systemoperatörerna men att frågan avfärdats med motiveringen att uppfattningen inte delas av aktörer i övriga nordiska länder.

3.5.6 Icke-koncessionspliktiga nät

Enligt systemoperatörernas förslag ska nätföretagen rapportera produktion som finns i icke-koncessionspliktiga elnät. Det finns enligt Svensk Energi ingen tydlig motivering till förslaget och referensgruppen kan inte se att detta har någon koppling till en gemensam nordisk balansavräkning och menar att detta inte bör omfattas av utredningen.

3.5.7 Kostnader

Referensgruppen har sett det som svårt att bedöma kostnaderna för införandet av NBS-modellen eftersom detaljerna i modellen och vad det innebär i form av ändrade föreskrifter i Sverige i dagsläget inte är helt fastställt. Ett relativt stort osäkerhetsmoment är frågan om dataformat som nämnts i texten ovan.

Svensk Energi anför att för det fallet att investeringar behövs och utökade kvalitetskrav ska kunna förverkligas, krävs det att elnätsföretagen kan kompensera sig för de ökade kostnaderna genom en utökning av befintlig intäktsram. Om förslaget skulle kunna innebära kostnadsbesparingar bör en eventuell minskning av intäktsramen inte överstiga den kostnadsbesparing som förslaget innebär.

3.6 Ei:s analys

3.6.1 En gemensam balansavräkning minskar inträdesbarriärer

En fungerande balansmarknad och balansavräkning är en central del i en fungerande elmarknad enligt nordisk modell på sätt som beskrivits i kapitel 2. För att öka möjligheterna för elleverantörer och de balansansvariga att agera på flera nordiska marknader och nå en gemensam slutkundsmarknad för el är en mer harmoniserad balansmarknad viktig. Ei är därför positiv till systemoperatörernas arbete med NBS-modellen även om det ännu kvarstår att bestämma modellens exakta omfattning och hur den ska fungera i praktiken.

Eftersom mätning, beräkning, rapportering och balansavräkningen idag utförs på delvis olika sätt, utifrån olika regelverk i de nordiska länderna så behöver varje elhandlare och balansansvarig anpassa sin verksamhet och sina IT-system utifrån de nationella regelverken. I och med att balansavräkning är en central del för elhandlaren verksamhet så innebär skillnaderna mellan regelverken att det finns barriärer som försvårar för elhandlare och balansansvariga som önskar bedriva verksamhet i flera nordiska länder. Barriärerna utgör därmed också hinder för etableringen av en nordisk slutkundsmarknad. Harmoniserade regler skulle enligt Ei:s bedömning medföra en effektivisering av balansavräkningen och därigenom en effektivare elmarknad. Ei anser att det vore en fördel om även Danmark deltagit i arbetet med NBS-modellen. Ei ser dock inget hinder mot att förverkliga den även om Danmark i ett inledande skede står utanför.

3.6.2 Stegvis harmonisering förordas

Ei bedömer att ett första steg med en gemensam balansavräkning enligt "steg 1" bör minska vissa av de inträdeshinder som idag finns för en elleverantör och balansansvarig att agera i flera länder.

En stegvis harmonisering på det sätt som nu föreslås har fördelen att inblandade aktörer ges möjlighet till viss flexibilitet och skapar tid och möjlighet att korrigera eventuellt felaktiga antaganden/bedömningar som gjorts tidigare i processen. Mot bakgrund av Ei:s pågående utredning om framtida informationshanteringsmodell i Sverige så minskar sannolikt den stegvisa implementeringen de svenska aktörernas förändringskostnader jämfört med ett scenario där alla regler ändras samtidigt. Det är även sannolikt att en stegvis harmonisering minskar risken för att något går fel vid överföring av ansvar till eSett. Om eSett inte tar över samtliga processer på en gång så får de mer tid till att utveckla och testa processer och rutiner.

Nackdelen med den stegvisa implementeringen är dock att de besparingar som Svenska kraftnät beräknat att NBS-modellen ska medföra för de systemansvariga och aktörerna kräver införandet av modellen i sin helhet. Enbart det första steget av harmonisering som nu föreslås motiverar inte i sig de föreslagna förändringarna.

Vid en sammanvägning av för- och nackdelar anser Ei ändå att en stegvis harmonisering bör förespråkas. Ei anser därför att de legala hinder som idag finns för Svenska kraftnät att i steg 1 samordna balansavräkningen med övriga nordiska systemansvariga bör undanröjas.

Ei vill dock vara tydligt med att en samhällsekonomisk vinst och en förenkling av betydelse för berörda aktörer kräver en mer fullständig harmonisering av regelverket än vad som föreslås i den här rapporten. Det innebär att den stegvisa implementeringen av nordisk balansavräkning inte kan stanna vid det första steget utan måste fortsätta under kommande år för att den totala potentiella samhällsekonomiska vinsten ska realiseras. Därmed kommer sannolikt behov av att analysera ytterligare ändringar i det svenska regelverket att uppstå.

Även om Ei anser att en mer fullständig harmonisering bör ske återstår det förstas för Ei att ta ställning till systemoperatörernas slutliga NBS-modell i sin helhet. Ei avser dock fortsätta att följa de systemansvarigas arbete tillsammans med övriga tillsynsmyndigheter inom NordREG. Ei bedömer att steg två i harmoniseringen av balansavräkningen bör inledas när klarhet nåtts om hur det framtida informationsutbytet ska gå till på den svenska elmarknaden.

I kapitel 4 lämnar Ei förslag till ändringar i nuvarande regelverk.

4 Förslag till ändringar i regelverket för att genomföra en nordisk balansavräkning

Som redovisats i föregående kapitel anser Ei att det är rimligt att undanröja de legala hinder som finns idag för att Svenska kraftnät ska kunna ha en gemensam balansavräkning med Statnett och Fingrid. I detta kapitel lämnar Ei förslag till de ändringar som Ei bedömer krävs i ellagen (1997:857) samt i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el i syfte att möjliggöra en gemensam balansavräkning. Slutligen beskrivs också översiktligt vilka följdändringar som senare kan behöva övervägas i Ei:s föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (EIFS 2011:3) om den modell för balansavräkningen som Svenska kraftnät presenterat ska kunna fullföljas.

4.1 Ändringar ellagen

4.1.1 Balansavtal om avräkning ska ingås mellan utföraren av balansavräkningen och de balansansvariga

Förslag: Bestämmelsen i 8 kap. 4 § ändras så att det framgår att en producent av el bara får mata in el i en inmatningspunkt där någon åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det tas ut lika mycket el som det matas in i det nationella elsystemet samt att avtal om sådant åtagande ska göras genom avtal om planeringsansvar och avräkning.

Svenska kraftnät har påtalat till Ei att det uttryckligen i ellagen bör anges att det även för inmatningspunkter ska finnas någon som åtagit sig det ekonomiska ansvaret för inmatningen, dvs. en balansansvarig. Orsaken är att det inte bara är för uttagspunkter (förbrukning) som det finns ett ansvar att planera sig i balans utan även för inmatningspunkter (produktion). I den nordiska harmoniseringen av balansavräkningen är de systemansvariga överens om att avräkning av balanser ska ske både för produktion och för förbrukning, vilket betyder att en balansansvarigs åtagande även gäller för produktionsanläggningar. Förändringen i ellagen syftar till att tydliggöra den balansansvariges ansvar för produktion, det innebär inte någon praktisk förändring för aktörerna eftersom varje inmatningspunkt har en balansansvarig idag.

Ei delar Svenska kraftnäts bedömning att ellagen bör återspegla de faktiska förhållandena som är praxis mellan aktörerna. Vidare innebär det att övriga regler i 8 kap. 4 a-c §§ samt bestämmelserna om anvisning av balansansvarig enligt 8 kap. 4 e-g §§ blir direkt tillämpliga. Ei föreslår därför att 8 kap. 4 § kompletteras så att det framgår att även inmatningspunkter ska ha någon som åtagit sig det ekonomiska ansvaret.

Svenska kraftnät ansvarar idag för balanshållningen (balansreglering och balansavräkning) i det svenska elsystemet enligt de närmare bestämmelser som anges i 8 kapitlet ellagen. Enligt 8 kap. 4 § ska ett åtagande om balansansvar ingås genom avtal med Svenska kraftnät. Nuvarande balansansvarsåtagande avser samtliga villkor för balansansvaret, dvs. även villkoren för avräkningen mellan de balansansvariga. I en situation där Svenska kraftnät uppdragit åt en annan part att utföra balansavräkningen delar Ei Svenska kraftnäts uppfattning att det är ändamålsenligt att åtagandet om balansansvaret för avräkningen görs i avtal med den som utför avräkningen. Ei anser därför att 8 kap. 4 § bör tydliggöras så det framgår bättre vad balansansvaret avser.

Svenska kraftnät föreslår att det införs en särskild benämning på Svenska kraftnäts ansvar för den del av balanshållningen som inte avser avräkning, s.k. planeringsansvar. Ei anser att en sådan skrivning klargör att balansansvaret avser dels planeringsansvar, dels avräkning och instämmer i Svenska kraftnäts bedömning. Ei anser därför att 8 kap. 4 § bör kompletteras så att det framgår att balansansvarsåtagande ska göras genom avtal om planeringsansvar och avräkning.

4.1.2 Förbud att ingå balansavtal förrän de metoder som har använts för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten

Av 8 kap. 4 a § framgår att den systemansvariga myndigheten, dvs. Svenska kraftnät inte får ingå balansavtal förrän de metoder som har använts för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten. I den situationen att Svenska kraftnät uppdragit åt annan aktör att ansvara för balansavräkningen enligt 8 kap. 11 § bör inte heller den som utför balansavräkningen få ingå balansavtal förrän metoderna har godkänts av nätmyndigheten.

I dessa fall kommer de balansansvariga att ha två avtal, dels om avräkningen dels om balansansvarsåtagandet i övriga delar som kvarstår oförändrat med Svenska kraftnät. I och med att den nya lydelsen i bestämmelsen i 8 kap. 11 § hänvisar till att 8 kap. 4 a-b §§ ska gälla även i de fall den systemansvariga myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen innebär det att Ei inte anser att någon ändring i 8 kap. 4 a § behövs. Förändringen innebär även att den som utför balansavräkningen såväl som Svenska kraftnät behöver lämna in sina metoder för hur de utformat avtalen till Ei för godkännande innan de får ingå avtal med de balansansvariga. Villkoren som ska godkännas behandlar samma frågor och villkor som tillställts Ei idag av den systemansvariga myndigheten. Ei bedömer därför att den utökade arbetsbördan för Ei är begränsad. Eftersom balansavräkningen ska genomföras för Sverige, Norge och Finland gemensamt kommer Ei dock behöver koordinera sitt granskande av balansavtalet för avräkning med övriga berörda tillsynsmyndigheter. Det finns inom ramen för tillsynsmyndigheternas nordiska samarbetsorgan Nordic Energy Regulators (NordREG) sedan 2011 en arbetsgrupp. Syftet med arbetsgruppen är att koordinera tillsynsmyndigheternas arbete kopplat till en nordisk balansavräkning. Om systemoperatörerna implementerar NBS-modellen är det naturligt att de nordiska tillsynsmyndigheterna utvecklar och fördjupar samarbetet till att även omfatta koordinering av granskningen av balansavtalet.

4.1.3 Offentliggöra villkoren som tillämpas i balansavtalen

Av 8 kap. 4 b § framgår att den systemansvariga myndigheten har en skyldighet att offentliggöra villkoren som tillämpas i balansavtalen. I det fallet att Svenska kraftnät uppdrar åt annan att utföra balansavräkningen i enlighet med 8 kap. 11 § kommer skyldigheten att offentliggöra villkoren som tillämpas i balansavtalet gälla även den som fått uppdraget att ansvara för balansavräkningen.

4.1.4 Underrättelse vid upphörande av avtal om balansansvar mm

Förslag: Bestämmelsen i 8 kap. 4 c § ändras så att balansansvar även föreslås gälla för inmatningspunkter.

Nuvarande 8 kap. 4 c § reglerar två situationer, dels att den systemansvariga myndigheten ska underrätta berörda nätkoncessionshavare när ett avtal om balansansvar upphör för en uttagspunkt, dels att den balansansvarige ska underrätta den systemansvariga myndigheten resp. nätkoncessionshavaren när balansansvaret för en uttagspunkt upphör. Det bör läggas till att detsamma ska gälla för inmatningspunkter. Därutöver föreslås vissa redaktionella ändringar.

4.1.5 Följder av att ett balansavtal upphör

I en ny ordning där den balansansvarige har två balansavtal, ett med den systemansvariga myndigheten och ett med den som utför balansavräkningen kan situationen uppstå att det ena eller båda dessa avtal upphör att gälla. Idag gäller att den systemansvariga ska underrätta berörda nätkoncessionshavare enligt 8 kap. 4 c §. Frågan är då om underrättelseskyldigheten behöver kompletteras när det finns två olika balansavtal. I denna del gör Ei följande bedömning.

Det centrala är att nätkoncessionshavaren får information om att balansansvar upphör att gälla. Underrättelse om att balansavtal upphör kan ske genom att den systemansvarige underrättar nätkoncessionshavaren precis som idag eller genom att den som utför balansavräkningen också åläggs att underrätta nätkoncessionshavaren. Några formella hinder mot att underrättelseskyldigheten läggs på båda parter synes inte finnas. Ei anser dock att det blir onödigt administrativt betungande att den som utför balansavräkningen ska tvingas att ha en underrättelseskyldighet gentemot nätkoncessionshavaren då det krävs att även den som utför balansavräkningen behöver ha IT-system och rutiner för detta. Ei föreslår därför att den systemansvariga myndigheten som har löpande informationsutbyte med den som utför uppdraget om balansavräkningen säkerställer att nätkoncessionshavaren får information så snart något av balansavtalen eller båda upphör att gälla. Eftersom det redan följer av regelverkets ordalydelse behövs inte någon ny underrättelseskyldighet införas.

I 4 c § andra stycket anges den balansansvariges underrättelseskyldighet. Bl.a. ska den balansansvarige informera den systemansvarige när balansansvaret i en uttagspunkt upphör att gälla. Ei har övervägt om även den som ansvarar för balansavräkningen på uppdrag av den systemansvarige behöver få ta del av informationen. Ei bedömer att så är fallet. Det kan ske på två sätt, antingen genom att den balansansvarige ges en underrättelseskyldighet även gentemot den som ansvarar för balansavräkningen eller genom att den systemansvariga myndigheten underrättar den som utför balansavräkningen så snart som den systemansvarige fått underrättelsen. Det som talar för att införa en direkt skyldighet för den

balansansvarige att informera den som utför balansavräkningen, är att det skulle säkerställa att den som utför balansavräkningen får skyndsam information. Nackdelen är dock att den balansansvarige och den som utför balansavräkningen behöver ha IT-system och rutiner för detta. Ei kan sammanfattningsvis inte se att detta är motiverat då informationen ändå kan komma den som utför balansavräkningen tillhanda från den systemansvarige. Ei föreslår därför ingen ändring i underrättelseskyldigheten i denna del.

4.1.6 Svenska kraftnät ges möjlighet att överlåta balansavräkning på annan part

Förslag: Bestämmelsen i 8 kap. 11 § ellagen ändras så att det införs en möjlighet för den systemansvariga myndigheten att uppdra på annan aktör att ansvara för avräkningen mellan de balansansvariga. Om den systemansvarige har uppdragit balansavräkningen till annan ska avtal om villkoren för avräkningen istället ingås med denne. Bestämmelserna i 8 kap. 4 a-b §§ ska tillämpas även i de fall den systemansvariga myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen.

Svenska kraftnät föreslår till Ei att den systemansvariga myndigheten ska få uppdra åt annan part att ansvara för avräkningen mellan de balansansvariga. Vidare anser Svenska kraftnät att bemyndigandet bör bibehållas enligt följande: *Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten får meddela föreskrifter om avräkningen mellan de balansansvariga.*

Svenska kraftnät ansvarar idag för balanshållningen (balansreglering och balansavräkning) i det svenska elsystemet. En gemensam balansavräkning i enlighet med stamnätsoperatörernas förslag i föregående kapitel förutsätter att Svenska kraftnät och de övriga systemansvariga kan överlåta ansvaret för avräkningen mellan de balansansvariga till en gemensam aktör.

Idag framgår av 8 kap. 11 § ellagen att Svenska kraftnät ansvarar för avräkningen mellan de balansansvariga. Ei anser därför att det är rimligt att Svenska kraftnät ges rätt att få uppdra åt annan aktör att utföra balansavräkningen om detta inte möter legala hinder. I denna del gör Ei följande bedömning.

Det vore en fördel om Svenska kraftnät får valmöjligheten att genomföra balansavräkningen i egen regi eller överlåta avräkningen på annan aktör om det bedöms lämpligare. Så kan t.ex. vara fallet om det bedöms ekonomiskt fördelaktigt att låta annan utföra balansavräkningen eller om det som i det här fallet bedöms underlätta för de balansansvariga att agera på en nordisk elmarknad. I sammanhanget kan Ei också konstatera att gasbalansavräkningen sedan tidigare har flyttats från Svenska kraftnät till den aktör som är systembalansansvarig för gastransmissionsnätet, Swedegas AB.

En förutsättning för att Svenska kraftnät ska kunna överlåta balansavräkningen på annan part är enligt Ei att denna möjlighet uttryckligen anges i regelverket. Idag anges att Svenska kraftnät är ansvarigt för avräkningen mellan de balansansvariga i 8 kap. 11 §. Ei föreslår därför att 8 kap. 11 § ellagen ändras så att den tillåter att Svenska kraftnät uppdrar åt annan aktör att utföra balansavräkningen. Vidare föreslås att balansavtal om avräkningen i dessa fall istället ingås med denna aktör. Bestämmelserna i 8 kap. a-b §§ ska tillämpas även i de fall den systemansvariga

myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen. Med anledning av den föreslagna ändringen, föreslås även vissa redaktionella ändringar i paragrafen.

Myndighetsutövning

Under utredningstiden har frågan uppkommit huruvida balansavräkning är att betrakta som myndighetsutövning hos Svenska kraftnät eftersom ansvaret för balansavräkningen anges i lag och Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet. Det förslag som nu lämnas innebär att denna uppgift får överlämnas till en annan juridisk person. Enligt 12 kap. 4 § andra stycket regeringsformen får förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning överlämnas åt juridiska personer endast med stöd av lag.

Begreppet myndighetsutövning förekommer på flera ställen i svensk lagstiftning. Det finns dock inte någon definition av begreppet. Vid försök att precisera begreppet är det förarbeten till tidigare definition av begreppet som brukar användas. Någon tydlig praxis kring begreppet finns inte. Förvaltningslagsutredningen har i sin utredning *En ny förvaltningslag* (SOU 2010:29) sammanfattat de resonemang som brukar förekomma på följande sätt.

”Det ska vara fråga om utövning av en *befogenhet* att bestämma om vissa förhållanden. Denna befogenhet kan grunda sig på ett konkret beslut av regering eller riksdag men framför allt på stadganden i den offentlighetslagstiftningen, som bemyndigar eller ålägger myndighet att agera på visst sätt. Däremot avses inte befogenheter, som härrör från avtal och som alltså ytterst baseras på civilrättsliga regler.

Den offentlighetslagstiftning grundade befogenheten ska vidare utövas i förhållande till *enskild*. De för myndighetsutövning reserverade reglerna är alltså principiellt inte tillämpliga i ärenden, där en myndighet uppträder som part hos en annan myndighet.

Uttrycket *bestämma om* markerar, att det ska röra sig om ärenden, som ensidigt avgörs av myndighet; ärenden om ingående av avtal tillhör den civilrättsliga sfären och faller alltså utanför.

Enligt förarbetena indikerar uttrycket också, att det ska röra sig om ”bindande” beslut, som är uttryck för samhällets ”maktbefogenheter” i förhållande till medborgarna. Typiska utslag av myndighetsutövning är beslut, varigenom den enskilde åläggs att göra, tåla eller underlåta något. Som ovan påpekats, anses emellertid också ett gynnande beslut utgöra resultat av myndighetsutövning, om den enskilde för att uppnå den önskade förmånen är tvungen att vända sig till myndighet och dennas tillämpning av offentlighetslagstiftning regler blir av avgörande betydelse för utgången.”

Balansavräkningen

Balansavräkning utförs för att säkerställa en ekonomiskt rättvis fördelning av de kostnader som uppstår vid obalans i den fysiska elöverföringen. Genom balansavräkningen fördelar Svenska kraftnät kostnaderna för den fysiska regleringen av eventuella obalanser mellan de balansansvariga. De balansansvariga betalar eller får betalt för sin balanskraft, det vill säga för sina avvikelser från balansen. I den s.k. balans tjänsten ingår flera moment, fysiska och ekonomiska. Balansavräkningens resultat avser den ekonomiska delen.

Att Svenska kraftnät ska ansvara för balansavräkningen följer av 8 kap. 11 § ellagen. Svenska kraftnät har således stöd i lag för utförande av uppgiften. *Befogenheten* följer av lag. Genom balansavräkningen *bestämmer* Svenska kraftnät om de *enskilda* balansansvariga ska betala eller få betalt för balanskraften. Svenska kraftnät bestämmer således över de enskildas ekonomiska förhållanden. Allt detta talar för att balansavräkningen kan vara myndighetsutövning.

Samtidigt grundar sig balansavräkningen till stor del på avtal. Enligt ellagen ska balansavräkningen ske enligt de föreskrifter som regeringen eller den systemansvariga myndigheten meddelar. Vissa föreskrifter som berör den s.k. balans tjänsten finns i förordningen (1994:1806) om systemansvaret för el. Dessa berör dock inte direkt hur själva avräkningen ska ske. I övrigt saknas föreskrifter. Som framgått ovan är befogenheter, som härrör från avtal och som alltså ytterst baseras på civilrättsliga regler inte myndighetsutövning. Att bli balansansvarig är också ett frivilligt åtagande som sker genom avtal med den systemansvariga myndigheten. Det som således gör frågan svår att besvara i detta fall är att det inte finns en tydlig distinktion mellan offentlig rätt och civilrätt. Förvaltningslagutredningen konstaterar i sin utredning att "Det är givet att den förutsatta distinktionen mellan civilrätt och offentlig rätt inte alltid kan strikt upprätthållas." Samtidigt konstateras det är det inte är den frågan som brukar förorsaka störst problem utan frågan om maktutövning och avgöranden mer eller mindre bindande karaktär. Det är därför naturligt att det också är de frågorna som har fått störst utrymme i doktrin m.m.

Balansavräkningen sker i enlighet med vad som anges i de avtal som de balansansvariga ingår med Svenska kraftnät. Frågorna hanteras av Svenska kraftnät på avtalsrättslig grund. Förvaltningslagen tillämpas inte och överklagande anses inte kunna ske till förvaltningsdomstol. Någon ärendehandläggning eller något beslutsfattande i den mening som vanligen sker när myndigheter fattar beslut som utgör myndighetsutövning förekommer inte. Istället hanteras frågorna inom ramen för avtalet och det anges i avtalen att tvister med anledning av avtalet ska prövas av Stockholms tingsrätt. Dessa förhållanden utesluter visserligen inte att balansavräkningen innefattar myndighetsutövning, men de utgör skäl för att ifrågasätta om så verkligen kan vara fallet.

Med anledning av vad som anförts ovan om att balansavräkningen i huvudsak har sin grund i avtal och hanteras civilrättsligt är det Ei:s bedömning att övervägande skäl talar för att själva avräkningen inte utgör myndighetsutövning. Det är dock inte möjligt för Ei att med någon säkerhet avgöra om själva balansavräkningen utgör myndighetsutövning. Begreppet är otydligt och de uttalanden som finns är inte vägledande när det gäller frågan om balansavräkning. Oavsett hur det

förhåller sig med detta är det dock Ei:s uppfattning att själva överlämnandet av uppgiften balansavräkning till ett bolag bör ske med stöd av lag. Det bör således anges i ellagen att balansavräkningen ska skötas av Svenska kraftnät eller den som Svenska kraftnät utser.

Frågan om huruvida avräkningen faller under begreppet myndighetsutövning eller inte är således enligt Ei inte av avgörande betydelse för reglernas närmare utformning.

4.1.7 Motiverar en överlåtelse av balansavräkningen mer ingående regler om balansavräkning?

En särskild fråga som Ei har analyserat handlar om behovet för regeringen eller den systemansvariga myndigheten att föreskriva om regler avseende balansavräkning om annan aktör än Svenska kraftnät genomför balansavräkningen. Fördelen med mer detaljerade regler är att det skapar förutsägbarhet för aktörerna om hur balansavräkningen ska utföras vilket ökar rättssäkerheten för aktörerna. Nackdelen kan vara att det skapar onödiga administrativa bördor om rättssäkerhet och transparens kan uppnås på annat sätt, t.ex. genom villkor i balansavtalen.

Idag får regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten meddela närmare föreskrifter om avräkning. Denna möjlighet har inte utnyttjats. Ei anser dock att bemyndigandet är centralt och att det, efter vissa redaktionella ändringar, bör kvarstå oförändrat.

Ei anser att regeringen eller efter regeringens bemyndigande, Svenska kraftnät, bör överväga att utnyttja bemyndigandet och ange vilka villkor som utövaren av balansavräkningen har att följa i sin balansavräkning. På så vis säkerställs att avräkningen genomförs på ett ändamålsenligt sätt oavsett vem som ansvarar för balansavräkningen. Ei lämnar dock inte några förslag i denna del utan anser att sådana bestämmelser i första hand bör beredas av Svenska kraftnät.

4.1.8 Tillsyn

Enligt 8 kap. 4 a § ellagen får Svenska kraftnät inte ingå balansavtal med balansansvariga innan Ei godkänt de metoder som använts för att utforma balansavtalen. Enligt Ei:s författningsförslag i denna rapport ska samma krav om objektivitet och icke-diskriminering ställas även på den som Svenska kraftnät har överlåtit balansavräkningen på. Vidare föreslås denna part även omfattas av kravet på metodgodkännande av avtalet.

Ei anser att föreslagna författningsändringar säkerställer att avtal om såväl planeringsansvar som avräkning utformas på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt och Ei ser därför inget behov av ytterligare regler om tillsyn.

Vidare innebär förslagen som lämnas i denna rapport att Ei:s tillsynsansvar enligt 12 kap. 1 § ellagen (1997:857) även omfattar den som Svenska kraftnät uppdrar att ansvara för balansavräkningen.

Enligt systemoperatörernas förslag ska balansavräkningen utföras av det gemensamägda bolaget eSett Oy vars säte är i Finland. Generellt bedömer Ei att de

tre systemoperatörerna har ett mycket stort intresse av att den gemensamma avräkningen ska fungera på ett effektivt och bra sätt. Det finns inga skäl till att Ei:s tillsyn ska bli lidande till följd av att bolaget placerats i Finland.

4.1.9 Ikraftträdande

De ändringar som föreslagits ovan i 8 kapitlet ellagen kräver enligt Ei:s bedömning ingen längre genomförandetid från ett legalt perspektiv. Däremot kommer en ny aktör som utför balansavräkningen att behöva tid att utarbeta balansavtal för avräkning med aktörerna, Ei ska metodgodkänna avtalen och nya rutiner för avräkningen ska etableras.

Ei bedömer sammantaget att regelverket bör kunna träda i kraft den 1 juli 2015.

4.2 Ändringar i regelverket avseende mätning och rapportering

Systemoperatörerna i Finland, Norge och Sverige har kommit överens om att föreslå viss harmonisering av rapporteringen av mätvärden för att skapa en enhetlig balansavräkning. Dessa förslag föranleder Ei att föreslå vissa ändringar i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el enligt följande.

4.2.1 Ändringar i 8 § mätförordningen

Förslag: Gällande bestämmelse 8 § förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el tas bort. Delar som bedöms relevanta att behålla förs över till 9 §.

Svenska kraftnät har till Ei föreslagit vissa ändringar i nuvarande regelverk för rapportering av mätvärden för att harmonisera rapporteringen mellan länderna och genomföra den gemensamma nordiska modellen för balansavräkning. Den gemensamma modellen innebär att rapportering av mätvärden ska ske endast vid ett tillfälle till de systemansvariga och att mätvärden inte längre är preliminära eller slutgiltiga. Mot denna bakgrund bedömer Ei att 8 § bör utgå och 9 § i mätförordningen kompletteras med viss rapporteringsskyldighet.

4.2.3 Ändringar i 9 § mätförordningen

Förslag: Begreppen *slutgiltiga* och *rättade* resultat av mätningar utmönstras ur 9 §. Mätresultat i gränspunkt sänds som i gällande bestämmelse till nätkoncessionsinnehavare för det angränsade nätet men det föreslås att denna bestämmelse inte ska gälla om koncessionerna innehas av samma nätkoncessionsinnehavare. Vidare i paragrafen läggs Svenska kraftnät till på tre ställen som ny mottagare av mätresultat. Mätvärden för den samlade inmatade produktionen för produktionsanläggningar på 1 MW eller mer ska sändas till Svenska kraftnät. I paragrafen föreslås också en ändring av förordningstexten så att rapporteringsskyldigheten överensstämmer med hur rapporteringen de facto sker idag. Förslaget innebär att på vissa ställen i paragrafen rapporterar nätägaren uppdelat per elleverantör som köper den producerade elen och inte per elproducent.

Svenska kraftnät förslår att den samlade förbrukningen, mätresultaten i inmatningspunkt och mätresultaten avseende den samlade inmatade produktionen i fortsättningen även rapporteras till Svenska kraftnät. Svenska kraftnät föreslår vidare att skyldigheten att rapportera mätresultat i gränspunkt inte ska gälla om koncessionerna innehas av samma nätkoncessionsinnehavare. Svenska kraftnät föreslår även att mätresultaten avseende den samlade produktionen för produktionsanläggningar på 1 MW ska rapporteras till Svenska kraftnät. I dagsläget görs det på olika sätt i Sverige, Norge och Finland. För att uppnå en harmonisering har systemoperatörerna enats om en gräns på 1 MW. Svenska kraftnät förordar också att texten i 9 § ändras på så sätt att den överensstämmer med hur nätägarna idag faktiskt rapporterar sina mätresultat avseende den samlade inmatade produktionen. Förslaget innebär att rapportering avseende den samlade inmatade produktionen i fortsättningen ska ske till elleverantör som köper den producerade elen.

Ei:s bedömning

Systemoperatörerna i Finland, Norge och Sverige har kommit överens om att föreslå viss harmonisering av rapporteringen av mätvärden för att skapa en enhetlig balansavräkning. De ändringar som föreslås är därför motiverade. Samtidigt så innebär dagens ordning med preliminära och slutliga redovisningar att det är enklare att korrigera felaktiga värden. Med rapportering endast vid ett tillfälle blir det svårare att korrigera felaktiga mätvärden som rapporterats. Förslaget innebär att eventuella korrigeringar och efterföljande ekonomiska uppgörelser efter den angivna tiden²⁸ måste ske bilateralt mellan berörda aktörer. Å andra sidan, genom att göra det svårare att i efterhand korrigera felaktigt rapporterade mätvärden ges ytterligare incitament till aktörerna att minska andelen felaktig rapportering. Den föreslagna förändringen innebär mindre administrativa bördor för Svenska kraftnät eftersom det minskar deras idag relativt arbetskrävande korrigeringar långt i efterhand.

---

²⁸ Förslaget i NBS-modellen innebär att nätkoncessionshavaren rapporterar data senast dagen efter mät dygnet (samma som nuvarande regler). Om fel upptäcks i mätvärden har nätkoncessionsinnehavaren enligt lagt förslag 13 kalenderdagar på sig att korrigera mätvärdesfelet efter leveransdagen.

Ei anser sammantaget att det är rimligt att utmönstra ordningen med preliminära och slutliga resultat i enlighet med systemoperatörernas förslag. Den föreslagna förändringen bör ses som en del i en större överenskommelse för att nå mer enhetliga regler i Sverige, Finland och Norge.

Vidare så instämmer Ei i Svenska Kraftnäts förslag om att den samlade förbrukningen, mätresultaten i inmatningspunkt och mätresultaten avseende den samlade inmatade produktionen bör sändas även till Svenska Kraftnät. Svenska kraftnät behöver få del av uppgifter om mätresultaten för att självt eller genom annan genomföra avräkningen. Enligt nuvarande svenska regelverk rapporteras dessa uppgifter inte till Svenska kraftnät. Förslaget innebär att rapporteringen alltid sker till Svenska kraftnät oavsett om avräkningen utförs av en annan aktör. I det här fallet innebär det att eSett sen i sin tur får uppgifterna från de systemansvariga. Ei bedömer att en sådan lösning minskar de administrativa bördorna jämfört med om svenska nätägare ska bygga om sina IT-system för att kunna rapportera dessa uppgifter direkt till den som utför avräkningen, dvs. enligt förslaget eSett.

Ei instämmer även i systemoperatörernas förslag om att mätresultaten avseende den samlade inmatade produktionen för produktionsanläggningar på 1 MW eller mer bör sändas till Svenska kraftnät. Att Svenska kraftnät får ta del av mätvärden på produktionsanläggningar på 1 MW är en del i harmoniseringen av rapportering av mätvärden. Gränsen på 1 MW innebär att nätägarna inte behöver rapportera en mängd mindre produktionsanläggningar, rapporteringen inriktas istället på större produktionsanläggningar vars produktion är av större betydelse för systemoperatörerna att följa upp. Förslaget är i linje med hur rapportering sker i Norge och Finland. Rapporteringen innebär en viss initial arbetsbörda för nätföretagen som måste bedöma om produktionsanläggningarna i respektive nät är över eller under 1 MW. Ei bedömer dock att den initiala arbetsbördan är begränsad.

Vidare föreslår Svenska kraftnät att förordningen anpassas till hur nätägare redan idag rapporterar sina mätvärden från den samlade inmatade produktion. Av förordningen föreslås framgå att rapportering av den samlade inmatade produktionen ska ske till elleverantör eftersom uppgiften idag rapporteras per elleverantör som köper producerad el och inte per elproducent. Det innebär att mätresultatet för den samlade inmatade produktionen ska vara uppdelat per elleverantör som köper den producerade elen och att uppgifter om mätresultaten i inmatningspunkt och mätresultatet av den samlade inmatade produktionen ska sändas till berörd elleverantör och till Svenska kraftnät. Eftersom förslaget innebär att förordningen anpassas till vad som redan är praxis innebär detta inte några konsekvenser för berörda företag.

4.2.4 Följändringar i 11 § mätförordningen

Förslag: I 11 § samma förordning utmönstras begreppen *den preliminära och slutgiltiga* samt hänvisningen till 8 § 1. Vidare så ska nätkoncessionsinnehavaren ta fram och rapportera förbrukningsprofiler, rapporteringen ska ske samtidigt med rapporteringen av mätvärden och den systemansvariga myndigheten ska offentliggöra förbrukningsprofilerna.

Svenska kraftnät förordar vissa följändringar i 11 § med anledning av de ändringar som föreslås i 8 och 9 §§. Ei delar Svenska kraftnäts bedömning.

4.2.5 Ikraftträdande

Svenska kraftnät har framfört att ändringar avseende dataformat eller större ändringar i de uppgifter som ska utbytas av aktörerna bör föregås av en relativt lång implementeringstid för att aktörerna ska kunna anpassa sina IT-system. Referensgruppen har vidare framfört att vid byte av dataformat bör företagen får minst 18 månader på sig från det att regelverken är helt klara.

De förslag som Ei föreslagit ovan innebär inga ändringar i dataformat. Däremot innebär ändringarna en viss förändring i de uppgifter som nätägare ska redovisa till bl.a. Svenska kraftnät. Ei bedömer dock att de förändringar som krävs avser sådana uppgifter som nätägarna redan har tillgång till. Ei föreslår därför att ändringarna kan träda ikraft den 1 juli 2015.

4.3 Behov av förändrade regler i föreskrifter

För att fullt ut kunna genomföra det förslag till balansavräkning som Svenska kraftnät beskrivit i kapitel 3 krävs utöver ändringar nu föreslagna ändringar i mätförordningen även vissa ändringar i nuvarande bestämmelser i Ei:s mätföreskrifter²⁹. I detta avsnitt beskrivs översiktligt de ändringar som Ei identifierat och som kommer att behöva analyseras särskilt vid en kommande översyn av mätföreskrifterna.

4.3.1 Tidszon i mätföreskrifterna

NBS-modellen innebär att en och samma tidszon ska användas vid registrering och rapportering av mätvärden och andelstal i Sverige, Norge och Finland. Centraleuropeisk tid (CET) föreslås vilket innebär svensk normaltid, utan övergång till sommartid. Även i Finland och Norge kommer registrering och rapportering av mätvärden och andelstal utgå ifrån centraleuropeisk tid, här kommer dock en övergång till sommartid att ske. Detta sker redan idag och det bedöms som alltför kostsamt att ändra på detta. Konsekvensen är att det kan uppstå obalans i månadsskiften i samband med övergång till sommar- respektive vintertid. Detta innebär att det blir en förskjutning för de balansansvariga när det gäller månadsmätning som följaktligen förskjuts till nästkommande månad.

---

²⁹ Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el; EIFS 2011:3 och EIFS 2012:2

4.3.2 Meddelandeformat

I mätföreskriften anges att rapportering av mätvärden mm ska ske elektroniskt i ett särskilt meddelandeformatet.

Systemoperatörerna anger att ett genomförande av NBS-modellen i norden kräver ett harmoniserat dataformat för informationsutväxling. Det är entydigt så att dataformatet från eSett gentemot elhandelsföretag och balansansvariga bör vara enhetligt. I steg 1 kommer dock inte utbyte av information ske direkt med eSett. Det är i dagsläget också oklart om systemoperatörerna kommer att föreslå en övergång till ett gemensamt dataformat i Sverige, Norge och Finland för nätägare och vilket dataformat detta i så fall blir. En harmonisering av dataformat kan även komma att krävas på grund av annan harmonisering som syftar till att uppnå en nordisk slutkundsmarknad. Referensgruppen har uttryckt särskild oro för ökade kostnader med anledning av en eventuell övergång till nytt dataformat.

Ei anser att denna fråga bör analyseras på nytt när mer information föreligger. Ei anser också att denna fråga bör samordnas med utvecklingen av en svensk modell för informationshantering och andra förändringar som föranleds av harmoniseringen av de nordiska slutkundsmarknaderna. Alla förslag till ändringar behöver analyseras i god tid innan ikraftträdande så att nya regler och rutiner kan genomföras med god framförhållning så att marknadsaktörerna ges tillräckligt med tid för implementering.

4.3.3 Beräkning av samlade timvärden

Systemoperatörernas modell innebär att nätföretaget ska beräkna samlade timvärden per produktionsslag för inmatningspunkter under 1 MW. Det innebär en förändring för nätföretagen eftersom det i dagens läge inte anges att rapporteringen ska ske *per produktionsslag*. Det finns idag inte heller någon fastställd effektgräns. Systemoperatörerna föreslår även att nätföretagen ska beräkna samlade timvärden per *energislag*. NBS-modellen medför dock att beräkningsskyldigheten när det gäller balansansvarigas samlade timvärden för förbrukning och produktion senare kan tas bort.

4.3.4 Eventuella behov av övergångsbestämmelser

För att säkerställa en säker drifttagning av den nordiska balansavräkningen enligt systemoperatörernas modell kan det visa sig vara lämpligt att tillåta parallell drift av dagens system för balansavräkning jämte det nya systemet. En sådan lösning kan förutsätta övergångsbestämmelser där nya och gamla krav i mätföreskrifterna samexisterar under en begränsad tid om någon eller några månader.

4.3.5 Preliminära och slutgiltiga mätvärden

Med anledning av att systemoperatörerna i Finland, Norge och Sverige har kommit överens om att föreslå att rapportering av mätvärden ska ske endast vid ett tillfälle och inte längre preliminärt och slutgiltigt måste även följdändringar ske i mätföreskriften för att vara i linje med förslagna ändringar i mätförordningen.

4.3.6 Kalenderdagar

Systemoperatörerna i Sverige, Norge och Finland har förslagit en ny tidsram för inrapportering av vissa data. I designrapporten från NBS-projektet skulle nio arbetsdagar tillämpas vid inrapportering av data men det reviderade förslaget från

systemoperatörerna som Ei fått ta del av innebär i stället att tillämpa kalenderdagar. Förslaget skulle innebära att nätkoncessionshavaren rapporterar data senast dagen efter mätdygnet (samma som nuvarande regler). Om fel upptäcks i mätvärden ska nätkoncessionsinnehavaren få 13 kalenderdagar på sig att korrigera mätvärdesfelet efter leveransdagen. Skulle nätkoncessionshavaren upptäcka fel i mätvärden efter dessa 13 kalenderdagar ska nätkoncessionsinnehavaren redovisa inom skälig tid orsaken till felet, vilka intressenter felet påverkar, vilken tidsperiod felet avser mm.

4.4 Övrigt

4.4.1 Icke koncessionspliktiga nät

Svenska kraftnät har föreslagit att även mätresultat avseende förbrukning och inmatning i icke-koncessionspliktiga elnät bör rapporteras till grund för balansavräkningen.

Ei har översiktligt övervägt detta förslag. Ei kan konstatera att dessa uppgifter inte ligger till grund för balansavräkningen idag. Ei kan visserligen förstå att beräkningarna bör bli mer tillförlitliga om även dessa mätresultat skulle rapporteras. Ei kan dock inte se att systemoperatörerna angett att dessa uppgifter är en nödvändig förutsättning för en nordisk balansavräkning.

Mot bakgrund av att Ei inte bedömt att förslaget är nödvändigt för en nordisk balansavräkning och att förslaget innebär ett stort ingrepp i elmarknadsmodellen eftersom nätägarna inte ansvarar för mätning i dessa nät så lämnar Ei inte något förslag i denna del. Ei utesluter dock inte att ett sådant förslag kan behöva utredas på nytt.

5 Konsekvensanalys

De föreslagna ändringarna i lag och förordning möjliggör för Svenska kraftnät att fortsätta sitt arbete för att i samarbete med systemoperatörerna i Finland och Norge etablera en gemensam balansavräkning. En gemensam balansavräkning ses av systemoperatörer, bransch och Ei liksom övriga tillsynsmyndigheter i berörda länder som ett viktigt steg på vägen mot en mer integrerad nordisk elmarknad med en gemensam slutkundsmarknad. Systemoperatörerna i berörda länder har under de senaste åren enats om en gemensam modell för balansavräkning och de förslag som lämnas i denna rapport avser ett första steg.

Ei anser att det är rimligt att undanröja de hinder som idag finns i svensk lagstiftning för en sådan gemensam balansavräkning. Ei:s uppfattning är att berörda aktörer (bransch och elkunder i Norden) annars går miste om de samhällsekonomiska vinster som en mer integrerad elmarknad generellt bedöms föra med sig på sikt i form av effektivisering, ökad konkurrens, långsiktig förenkling för berörda företag och ökad kundnytta.

De ändringar av lag och förordning som Ei föreslår innebär inte några garantier för att systemoperatörernas modell för nordisk balansavräkning med bolaget eSett som utförare av balansavräkningen per automatik kommer att genomföras. För det krävs att de systemansvariga vidtar ett stort antal åtgärder. Ei:s förslag möjliggör dock för Svenska kraftnät att uppdra balansavräkningen till eSett eller annan part och ger legala förutsättningar till den som utför balansavräkningen att ingå avtal om balansavräkningen med de balansansvariga.

Ei bedömer att det är sannolikt att de nordiska systemoperatörerna använder sig av föreslagna författningsändringar för att genomföra en gemensam balansavräkning i enlighet med NBS-modellen som redovisats i kapitel 3 i denna rapport. Ei bedömer att detta är ett viktigt steg på vägen mot etablerandet av en gemensam slutkundsmarknad och Ei har tidigare kunnat konstatera att en gemensam slutkundsmarknad i Norden för med sig en rad positiva effekter såsom ökad konkurrens, ökad effektivitet och större utbud av produkter och tjänster för slutkunder. Många av effekterna är svåra att kvantifiera. Det är särskilt svårt att på ett rättvisande sätt uppskatta de ekonomiska vinster som ökad konkurrens medför. Det är dock mycket som tyder på att harmonisering av regelverk genererar samhällsekonomiska vinster på såväl svensk som nordisk nivå. I en konsultstudie som genomfördes av Vaasa ETT på uppdrag av de nordiska tillsynsmyndigheternas samarbetsorgan NordREG 2011 uppskattades den sammanlagda vinsten för att införa harmoniserade regler om samfakturering av elhandel och nät till slutkund uppgå till 338 miljoner euro över en femårsperiod.³⁰

---

³⁰Consideration of alternative billing regimes for the Common Nordic End-User Market – Cost-Benefit Analysis, Dr. Philip Lewis, Vaasa ETT, November 2011.

Även om den studien inte har någon koppling till förslagen i denna rapport så ger det vid handen att harmonisering av regelverk bidrar till samhällsekonomiska vinster som är icke obetydliga.

Vidare innebär förslagen viss nordisk harmonisering av informationsutbytet mellan aktörerna.

5.1 Berörda aktörer

De regeländringar som Ei föreslår berör Svenska kraftnät, elnätsföretag, elhandlare, elproducenter och balansansvariga. I dagsläget finns drygt 160 elnätsföretag, ca 150 elhandlare³¹ och 32 balansansvariga i Sverige. Samtliga företag listas i annex 1. Föreslagna ändringar i mätförordningen påverkar i huvudsak elnätsföretag. Därför redovisas även deras nettoomsättning.

Svenska kraftnät uppskattar att 30-45 % av de kostnader som Svenska kraftnät beräknat i kapitel 3.4 förväntas uppkomma under steg ett. Ei finner ingen anledning att ifrågasätta den bedömningen, förutsatt att systemoperatörerna använder sig av föreslagna författningsändringar för att genomföra en gemensam balansavräkning i enlighet med NBS-modellen. En stor del av de kostnader och vinster som förväntas uppstå som en följd av en implementering av NBS-modellen går dock att utreda först när närmare föreskrifter utformas. Ei har översiktligt utrett vilket behov av följdändringar i Ei:s mätföreskrifter som krävs. Den exakta utformningen och konsekvenserna av dessa ändringar avser Ei dock återkomma till i särskild ordning.

5.1.1 Gemensamma konsekvenser för berörda aktörer

Ei bedömer att föreslagna ändringar av ellagen, som möjliggör för Svenska kraftnät att uppdra ansvaret för balansavräkningen till annan part, inte i sig medför några förändrade kostnader för berörda aktörer. Det som är kostnadsdrivande för berörda balansansvariga, elleverantörer och nätägare är inte till vilken aktör de rapporterar exempelvis mätvärden till grund för balansavräkningen. Det är snarare ändringar i vilken data som ska rapporteras, hur data rapporteras och med vilket dataformat som rapportering ska ske som påverkar företagens kostnader. Med hänsyn till att de ändringar som föreslås är begränsade i detta avseende så bedöms konsekvenserna för aktörerna generellt vara av ringa betydelse.

Ei kan konstatera att Svenska kraftnät sammantaget förutser en högre kostnad på kort sikt som på längre sikt övergår i en kostnadsbesparing (se kap. 3.4). Det är möjligt att det finns andra aktörer som skulle kunna utföra balansavräkningen till än lägre kostnad än eSett men det framgår inte av utredningsunderlaget. Ei anser därför att det är viktigt att Svenska kraftnät löpande utvärderar hur kostnaderna för balansavräkningen kan minimeras oavsett om balansavräkningen genomförs av Svenska kraftnät självt eller av annan aktör.

---

³¹ Det finns inget heltäckande register för elhandlare i Sverige. De som säljer el till hushåll är skyldiga att offentliggöra priser via Ei:s prisjämförelsesajt www.elpriskollen.se, där är 119 elhandlare registrerade. Utöver dessa så anger SvK att det finns ytterligare ett trettiotal elhandlare, dessa är enbart aktiva på företagsmarknaden.

I det följande har Ei bedömt de konsekvenser som Ei uppfattar kan följa av föreslagna ändringar om Svenska kraftnät uppdrar åt eSett att genomföra balansavräkningen.

5.1.2 Elnätsföretagen

Ei bedömer att föreslagna ändringar i 8 kap. 4 c § ellagen inte innebär några direkta konsekvenser för elnätsföretagen. När det gäller ändringarna i 8-9 och 11 §§ förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, medför dessa förändringar viss minskad administrativ arbetsbörda eftersom rapportering inte längre ska ske av preliminära mätresultat enligt 8 §. Vidare kodifieras viss rapporteringsskyldighet som redan idag är praxis. Samtidigt innebär ändringarna viss ökad arbetsbörda för elnätsföretagen i form av ökad rapporteringsskyldighet för mätvärden i inmatningspunkt. Mot bakgrund av att rapporteringen fortsätter att ske till befintliga aktörer, att inmatningspunkterna är betydligt färre än uttagspunkterna samt att även viss rapporteringsskyldighet av mätvärden för elnätsföretagen utgår, bedöms dock de tillkommande uppgifterna att vara av ringa omfattning, såväl vad gäller tidsåtgång som administrativa och andra kostnader.

Referensgruppen har påpekat att den ändrade rapporteringsskyldigheten enligt mätförordningen kommer att öka behovet av s.k. bilaterala korrigeringar mellan elnätsföretag och elleverantörer. Ei kan konstatera att redan idag sker bilaterala korrigeringar i efterhand. Om behovet av detta ökar utgår Ei från att branschen och systemoperatörerna på frivillig väg kommer att utveckla rutiner för korrigeringar om det behövs.

Kostnaderna för nätföretagen uppskattades till mellan 15 000 € för små nätägare och 150 000 € för stora nätägare i systemoperatörernas designrapport från 2011. Under förutsättning att Svenska kraftnätets uppskattning är rimlig bör ca 35-40% av dessa kostnader uppkomma under steg 1.

5.1.3 Elhandlare

Implementeringen av en harmoniserad balansavräkning medför vissa kostnader för elhandlare. Dessa bedöms variera mellan länderna och för Sveriges omkring 150 elhandlare bedöms kostnaderna uppgå till ca 10 000 € i steg ett och upp till 150 000 € i steg två till följd av den förändrade schablonavräkningen.

5.1.4 Elproducenter

Elproducenter bedöms inte få några merkostnader av föreslagen.

5.1.5 Ei bedömer att förslagen i denna rapport inte kommer att resultera i några konsekvenser för elproducenter. Balansansvariga

De balansansvariga kommer att behöva ingå balansavtal med två aktörer om Svenska kraftnät uppdrar åt annan aktör att ansvara för balansavräkningen. Under förutsättning att de systemansvariga uppdrar åt en gemensam aktör att genomföra balansavräkningen för Sverige, Norge och Finland kommer det att medföra praktiska och administrativa förenklingar för de balansansvarige eftersom de får samma villkor för balansavräkningen i samtliga tre länder. För sådana balansansvariga som inte väljer att agera på en nordisk marknad blir fördelarna med reformen begränsad och de administrativa bördorna ökar något. Hantering av två balansavtal istället för ett medför en viss ökad administrativ börda.

Balansansvariga i Ei:s referensgrupp har på förfrågan angett att de behöver lägga mellan 10 minuter och 5 arbetsdagar mer per år på hantering av ett extra balansavtal. Den högre tidsåtgången har angetts av en av de största balansansvariga i Sverige och inkluderar bl. a översättning och intern remittering av avtalsförslag samt kommunikation med Svenska kraftnät, den lägre tidsåtgången har angetts av en mindre balansansvarig.

Den valutarisk som nämns i kapitel 3 som en konsekvens av en nordisk balansavräkning i euro kan dock begränsas om aktörerna erbjuder möjligheten att faktureras även i landets valuta. Den eventuella risk som uppkommer bör dock vara begränsad. Nackdelar bör därmed sammantaget vara begränsade.

Även om Ei:s förslag inte kräver att de systemansvariga inrättar en gemensam balansavräkning för Sverige, Finland och Norge undanröjer Ei:s förslag hinder för en sådan ordning. Om förslaget genomförs kan det antas att medföra att elhandlare får fler balansansvariga företag att välja på i Sverige och vice versa samt att elhandlaren kan ha en och inte flera balansansvariga vid leverans av el till kunder i flera länder. Den ökade konkurrensen mellan de balansansvariga kan komma att erbjuda elhandlare bättre villkor liksom större valmöjligheter.

Dagens regler kräver att villkoren i balansavtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande och Svenska Kraftnät får inte ingå balansavtal med balansansvariga innan Ei godkännt de metoder som använts för att utforma balansavtalen. Nu föreslås samma bestämmelse gälla för eSett eller den som ansvarar för balansavräkningen på uppdrag av Svenska kraftnät.³² På så vis undanröjs risken för att balansansvariga blir diskriminerade eller att det finns utrymme för den som utför balansavräkningen att tillämpa oskäligen villkor mot de balansansvariga.

Vidare finns en möjlighet för regeringen eller den systemansvariga myndigheten, att meddela föreskrifter om avräkningen. Ei anser att denna möjlighet bör utnyttjas om balansavräkningen uppdras åt annan. På så vis kan regeringen eller den systemansvariga myndigheten säkerställa att processen för balansavräkningen förblir ändamålsenlig oavsett vem som genomför balansavräkningen. Sammantaget kan Ei inte se att det innebär några direkt ökade risker för de balansansvariga eller elleverantörerna om balansavräkningen får utföras av annan än Svenska kraftnät. Ei kan i dagsläget inte heller se något behov av ytterligare regler i detta avseende.

Som redovisats ovan bedömer Svenska kraftnät att kostnaderna för en gemensam balansavräkning med Norge och Finland för svenskt vidkommande ökar i en inledande fas för att sedan övergå i en kostnadsbesparing. Det kan medföra att kostnaderna för balanshållningen ökar för de balansansvariga på kort sikt. Hur mycket beror dock på vilka kostnader Svenska kraftnät skulle ha haft för att självt sköta balansansvaret under samma period jämfört med den nya aktören. Som Ei uppgett ovan är det viktigt att Svenska kraftnät löpande utvärderar hur kostnaderna för balansavräkningen kan minimeras.

---

³² Den del av balansansvarsavtalet som omfattar reglerkraft kommer SvK fortsatt ansvara för enligt NBS-modellen. Ei måste metodgodkänna även det avtalet innan det kan tillämpas.

Slutligen, även om Svenska kraftnät skulle välja att inte inrätta en gemensam balansavräkning med de finska och norska systemoperatörerna utan uppdra åt en annan aktör att utföra balansavräkningen enbart för svenska aktörer, bedömer Ei inte att förslagen bör påverka konkurrensförhållandena för balansansvariga eller elleverantörer i negativ bemärkelse.

Av Svenska kraftnäts uppskattning ökar de årliga kostnaderna för de balansansvariga med totalt 10 Mkr i form av höjda avgifter från Svenska kraftnät för att därefter sjunka med 15 Mkr för steg 1 och steg 2. Svenska kraftnät uppskattar generellt att ca 35-40 % av kostnaderna hänförs till steg 1. Detta bör sättas i relation till de cirka 450 Mkr som balansansvariga idag gemensamt betalar i olika fasta avgifter till Svenska Kraftnät.³³ Vidare tillkommer eventuella besparingar för balansansvariga som verkar i flera länder i form av lägre kostnader för administration och IT-system.

5.1.6 Svenska kraftnät

Idag har Svenska kraftnät årliga kostnader för balanshållning och balansavräkning. Även om Svenska kraftnät uppdrar åt annan aktör att utföra balansavräkningen ska kostnaderna för balansavräkningen fortsättningsvis redovisas av Svenska kraftnät i årsredovisningen. Det blir därmed möjligt för Ei och övriga aktörer att granska kostnaderna för balansavräkningen. Vad gäller eventuella kostnadsökningar för Svenska kraftnät som kan komma att föras vidare till andra företag bör det i sammanhanget nämnas att Ei årligen, i förväg, fastställer Svenska kraftnäts intäktsram. Intäktsramen ska ge Svenska kraftnät täckning för skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten.

Av Svenska kraftnäts uppskattning innebär steg 1 och steg 2 en årlig merkostnad om cirka 10 Mkr under en femårsperiod. Därefter förväntas såväl serviceavgiften som Svenska kraftnäts interna kostnader i form av personal, IT-system och konsultkostnader sjunka med cirka 15 Mkr, vilket motsvarar en årlig besparing på cirka 5 Mkr utifrån dagens nivå. Svenska kraftnät har uppskattat att ca 35-40 % av kostnaderna uppkommer för steg 1.

5.1.7 Särskilt om små företag

Vid utformande av nya regler ska konsekvenserna för små aktörer särskilt belysas. Ei bedömer inte att förslagen medför några särskilda konsekvenser för små företag. Den eventuella anpassning av rapporteringsskyldigheten som kan behöva ske för små nätägare är ringa och bör underlättas genom en relativt lång tid för anpassning innan reglerna träder ikraft (se synpunkter från Ei:s referensgrupp, avsnitt 3.5).

Ei bedömer att det finns ett särskilt behov att löpande informera små företag om den fortsatta processen.

---

³³ Intäkterna ska täcka Svenska kraftnäts kostnader för reserver, personal, administration etc. Effektereservavgiften är inte inkluderad i de 450 Mkr utan tillkommer.

5.1.8 Energimarknadsinspektionen

Ei har idag till uppgift att godkänna metoderna för att utforma balansavtalen. Eftersom Ei föreslår att den aktör som får uppdrag av Svenska kraftnät att ansvara för avräkningen enligt 8 kap. 11 § också ska få ingå balansavtal kommer Ei att få utökade arbetsuppgifter. Ei bedömer dock att uppgiften att godkänna metoderna för ytterligare ett balansavtal är försumbar trots att det kommer att kräva viss koordinering med övriga berörda tillsynsmyndigheter. I övrigt bedömer Ei inte att föreslagna ändringar innebär konsekvenser för Ei.

5.1.9 Slutkunderna på elmarknaden

Av Svenska kraftnäts uppskattningar framgår att kostnaderna för balansavräkningen bedöms öka i ett inledande skede för att sedan minska i takt med harmonisering av systemen. De ökade kostnaderna som Svenska kraftnät identifierat för balansavräkningen får därför, om inga effektiviseringar sker, antas komma att åläggas slutkunderna. Ei bedömer dock att fördelarna med en nordisk slutkundsmarknad i form av ökad konkurrens och en effektivare balansavräkning bör överväga eventuella kostnader.

5.2 Reglernas överensstämmelse med EU-regelverk

Ei har särskilt övervägt om de regeländringar som nu föreslås påverkas av eller har konsekvenser för det gemensamma EU-regelverk som finns för energimarknaden. Ei bedömer att föreslagna regler överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

6 Författningskommentarer

6.1 Förslag till ändringar i ellagen (1997:857)

8 kap.

4 § En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkt där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som det tas ut i uttagspunkt och en producent av el får bara mata in el i en inmatningspunkt där någon åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det tas ut lika mycket el som det matas in i det nationella elsystemet (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom avtal om planeringsansvar och avräkning med den systemansvariga myndigheten.

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket. Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket. Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

Paragrafens första stycke kompletteras så att det framgår att det även ska finnas någon som har åtagit sig balansansvar för den el som matas in i elsystemet i en inmatningspunkt. Vidare tydliggörs att balansansvarsåtagande tas genom avtal om planeringsansvar och avräkning med den systemansvariga myndigheten.

4 c § När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att avtal om balansansvar enligt 4 § första stycket ska upphöra att gälla ska myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter respektive inmatningspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer och producenter av el.

När någon som är balansansvarig i en uttagspunkt eller inmatningspunkt får kännedom om att balansansvaret i punkten ska upphöra att gälla ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter respektive inmatningspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören respektive producenten av el.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

Paragrafen första stycke kompletteras så att det framgår att underrättelsen enligt första stycket även gäller för de inmatningspunkter som berörs. Det innebär att om den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal om balansansvar ska upphöra så ska den systemansvariga myndigheten underrätta nätkoncessionshavare som har uttagspunkter och inmatningspunkter som berörs av balansansvaret, om att balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

Paragrafens andra stycke kompletteras så att det framgår att den balansansvariges underrättelseskyldighet även gäller för berörda inmatningspunkter på motsvarande sätt som gäller för uttagspunkter. Vidare görs vissa redaktionella ändringar i stycket.

11 § Den systemansvariga myndigheten ska svara för avräkningen mellan de balansansvariga. Den systemansvarige får uppdra åt annan att ansvara för avräkningen. Om den systemansvarige har uppdragit balansavräkningen till annan ska avtal om villkoren för avräkningen istället ingås med denne. Bestämmelserna i 8 kap. 4 a-b §§ ska tillämpas även i de fall den systemansvariga myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten får meddela närmare föreskrifter om avräkningen mellan de balansansvariga.

Paragrafens första stycke kompletteras med en rätt för den systemansvariga myndigheten att uppdra åt annan aktör att utföra avräkningen mellan de balansansvariga. Vidare anges att om den systemansvariga myndigheten har uppdragit på annan aktör att utföra balansavräkningen så ska avtal rörande villkoren för avräkning istället ingås med denne aktör. Om den systemansvarige uppdrar åt annan att ha hand om avräkningen kommer de balansansvariga att ingå två balansavtal för att uppfylla sitt åtagande om balansansvar. I avtalet med den systemansvariga myndigheten kommer de villkor som avser balanshållning, rapporteringsskyldighet av uppgifter mm återfinnas medan villkoren för avräkningen t.ex. villkor för betalning och fakturering av balanskraft, återfinns i avtalet med den som utför balansavräkningen. Enligt andra stycket ska bestämmelserna i 4 a-b §§ även tillämpas i de fall den systemansvariga myndigheten har uppdragit till annan att ansvara för avräkningen.

Vidare flyttas nuvarande bemyndigande i första stycket till ett nytt andra stycke. Utöver detta görs några redaktionella ändringar i stycket.

6.2 Förslag till ändringar i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

8 §

Paragrafen utgår. Det innebär att nätkoncessionshavaren inte längre åläggs att sända preliminära rapporter avseende den samlade förbrukningen resp. den samlade produktionen utvisande mätresultaten för varje timme på dygnet till den balansansvarige respektive till Svenska kraftnät.

9 § Innehavare av nätkoncession ska sända rapporter med resultaten av sina mätningar. Rapporterna, som ska visa mätresultaten för varje timme på dygnet, ska sändas enligt följande.

- 1. Mätresultaten i uttagspunkten sänds till**
  - a) berörd elanvändare,**
  - b) den som levererat el i uttagspunkten.**

2. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen inom schablonberäkningsområde eller inom ledningsnät som omfattas av nätkoncession för linje (region- och stamnät) uppdelat per elleverantör och balansansvarig sänds i berörda delar till

- a) den elleverantör som levererat el i uttagspunkterna,
- b) den som är balansansvarig för leverans av el i uttagspunkterna enligt 8 kap. 4 § ellagen,
- c) Affärsverket Svenska kraftnät.

3. Mätresultaten i gränspunkten sänds till nätkoncessionshavare för det angränsande nätet. Denna skyldighet gäller inte om koncessionerna innehåller av samma nätkoncessionshavare.

4. Mätresultaten i inmatningspunkt sänds till

- a) den elproducent som matat in el i inmatningspunkt,
- b) den elleverantör som köper den producerade elen,
- c) Affärsverket Svenska kraftnät för produktionsanläggningar från 1 MW effekt och däröver.

5. Mätresultatet avseende den samlade inmatade produktionen uppdelat per elleverantör som köper den producerade elen och balansansvarig sänds i berörda delar till

- a) den elleverantör som köper den producerade elen i inmatningspunkterna,
- b) den som är balansansvarig för produktion av el i inmatningspunkterna,
- c) Affärsverket Svenska kraftnät.

6. Mätresultatet avseende den samlade förbrukningen respektive den samlade produktionen per balansansvarig sänds i berörda delar till

- a) Affärsverket Svenska kraftnät,
- b) den som är balansansvarig.

Till Affärsverket Svenska kraftnät ska också rapporter sändas som visar

1. mätresultaten för varje timme på dygnet av det samlade flödet i gränspunkten, och
2. mätresultatet i varje inmatningspunkt där el matas in från en produktionsanläggning enligt lagen (2011:1200) om elcertifikat eller som har rätt till tilldelning av ursprungsgarantier enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Föreskrifter om särskild mätning, beräkning och rapportering av viss elproduktion finns i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el. Förordning (2011:1483).

Paragrafen ändras från att föreskriva till vilka nätkoncessionsinnehavaren ska skicka slutliga rapporter om de rättade resultaten av sina mätningar till att ange till vilka nätkoncessionshavaren ska redovisa rapporter avseende resultatet av sina mätningar. Bestämmelsen innebär att nätkoncessionshavaren ska skicka rapporter som visar mätresultatet för varje timme på dygnet till berörda aktörer.

I punkten två läggs Svenska kraftnät till som ny mottagare av mätresultaten avseende den samlade förbrukningen. Tillägget är föranlett av att de preliminära rapporterna enligt 8 § har utgått då Svenska kraftnät annars inte får del av mätvärdena.

I punkten tre har en ändring gjorts som innebär att den nuvarande skyldigheten att sända mätresultat i gränspunkt inte gäller om nätkoncessionerna innehas av samma nätkoncessionshavare.

I fjärde punkten anges att mätresultatet i inmatningspunkt utöver att skickas till den elproducent som matat in el i uttagspunkten, också ska skickas till två nya mottagare; den elleverantör som köper den producerade elen samt till Svenska kraftnät. Till Svenska kraftnät begränsas dock rapporteringsskyldigheten till mätresultaten avseende den samlade inmatade produktionen för produktionsanläggningar som har installerad effekt på 1 MW eller mer.

I punkten fem föreslås att nätkoncessionshavaren ska rapportera mätresultat för den samlade inmatade produktionen inte bara per balansansvarig utan nu även uppdelat per elleverantör som köper den producerade elen. Vidare anges att mätresultatet ska skickas till elhandlarna som köper den producerade elen liksom till Svenska kraftnät. Svenska kraftnät kommer i sin tur att ansvara för att den aktör som utför balansavräkningen får del av uppgifterna. I övrigt är paragrafen oförändrad.

11 § Innehavare av nätkoncession ska ta fram och till den systemansvariga myndigheten rapportera förbrukningsprofiler för schablonberäkningsområdet som grundas på de uppgifter som rapporterats enligt 9 § 2 och 6. Rapportering av förbrukningsprofiler ska ske samtidigt med rapporteringen av mätvärden enligt 9 §.

Den systemansvariga myndigheten ska offentliggöra förbrukningsprofilerna.

Paragrafen innehåller följdändringar med anledning av ändringarna i 8-9 §§. Hänvisning till 8 § 1 tas bort och istället anges att rapportering ska ske även enligt 9 § 2 punkten. Vidare stryks orden preliminär och slutlig i första styckets sista mening. Vidare har några redaktionella ändringar gjorts.

7 Annex 1 Berörda företag

7.1 Elnätsföretag

Lista över samtliga svenska lokalnätsföretag och deras nettoomsättning i tkr.³⁴
Totalt 162 företag.

Skyllbergs Bruks AB och Sturefors Eldistribution AB tillämpar brutet räkenskapsår.

Nätföretag	2012	2011
AB Borlänge Energi Elnät	105 857	100 497
AB PiteEnergi	92 873	91 124
Affärsverken Karlskrona AB	103 149	97 565
Ale Elförening ek för	68 258	67 194
Alingsås Energi Nät AB	58 598	56 533
Almnäs Bruk AB	2 062	1 749
Alvesta Elnät AB	37 345	35 546
Arvika Teknik AB	45 584	43 410
Bengtstors Energi Nät AB	11 328	10 465
Bergs Tingslags Elektriska AB	46 903	51 270
Bjäre Kraft ek för	64 932	62 563
Bjärke Energi ek för	29 047	27 081
Blåsjön Nät AB	10 572	9 091
Bodens Energi Nät AB	63 615	60 205
Boo Energi ek för	58 529	53 098
Borgholm Energi Elnät AB	19 823	28 031
Borås Elnät AB	165 098	157 130
Brittedals Elnät ek för	26 559	25 227
Bromölla Energi & Vatten AB	23 207	22 551
C4 Elnät AB	130 896	126 421
Carlfors Bruk E Björklund & Co KB	55	50
Dala Elnät AB	36 636	35 549
Dala Energi Elnät AB	136 888	127 646
Degerfors Energi AB	22 240	21 123
E.ON Elnät Kramfors AB	25 677	24 760
E.ON Elnät Stockholm AB	616 750	596 776
E.ON Elnät Sverige AB	5 505 456	5 120 394
Eksjö Elnät AB	23 415	22 149
Elektra Nät AB	21 949	21 164
Elverket Vallentuna AB	86 710	81 249
Emmaboda Elnät AB	26 049	25 195
Envikens Elnät AB	5 205	4 940

³⁴ Uppgifter som inrapporterats av företagen till Energimarknadsinspektionen.

Eskilstuna Energi & Miljö Elnät AB	170 660	159 189
Falbygdens Energi Nät AB	95 968	101 565
Falkenberg Energi AB	72 942	70 916
Falu Elnät AB	158 235	149 786
Filipstad Energinät AB	20 254	18 787
Fortum Distribution AB	4 794 982	4 514 168
Gislaved Energi AB	35 450	34 121
Gotlands Energi AB GEAB	262 033	249 091
Grästorps Energi Ek för	26 381	28 002
Gävle Energi AB	195 614	185 953
Göteborg Energi Nät AB	975 722	980 641
Götene Elförening ek för	54 644	51 995
Habo Kraft AB	28 194	27 302
Hallstaviks Elverk Ek för	7 751	7 358
Halmstads Energi & Miljö Nät AB	195 351	189 895
Hamra Besparingsskog	1 959	1 553
Hedemora Energi AB	44 850	43 662
Herrljunga Elektriska AB	29 127	27 718
Hjo Energi AB	16 527	15 726
Hjärtums Elförening Ek För	8 298	8 098
Hofors Elverk AB	28 511	26 509
Härjeåns Nät AB	185 500	154 431
Härnösand Elnät AB	61 908	60 937
Härryda Energi AB	86 469	82 296
Höganäs Energi AB	70 106	67 016
Jukkasjärvi Sockens Belysningsförening upa	21 456	19 282
Jämtkraft Elnät AB	377 604	383 571
Jönköping EnergiNät AB	252 740	256 620
Kalmar Energi Elnät AB	94 855	97 282
Karlsborgs Energi AB	21 498	19 838
Karlshamn Energi AB	31 184	30 855
Karlskoga Elnät AB	100 170	97 771
Karlstads Elnät AB	132 233	134 651
Krafringen Nät AB	557 713	543 961
Kristinehamns Elnät AB	56 615	54 760
Kungälv Energi AB	102 687	97 613
Kviinge El AB	10 661	8 934
Kvänumbygdens Energi ek för	31 230	29 270
Landskrona Energi AB	90 537	83 428
Larvs Elektriska Distributionsförening	734	667
Lerum Energi AB	76 913	70 730
LEVA i Lysekil AB	50 745	48 839
Lidköpings kommun	82 289	78 178
Linde Energi AB	59 182	56 709
Ljungby Energinät AB	37 043	37 023
Ljusdal Elnät AB	28 749	24 690

LJW Nät HB	947	869
LKAB Nät AB	4 944	6 596
Luleå Energi Elnät AB	139 066	129 131
Malungs Elnät AB	99 986	171 957
Mellersta Skånes Kraft ek. för.	12 587	11 162
Mjölby Kraftnät AB	82 764	77 914
Mälaren Energi Elnät AB	437 001	423 114
Mölnadal Energi Nät AB	99 831	95 687
Nacka Energi AB	131 493	125 226
Norrtälje Energi AB	86 921	81 254
Nossebroortens Energi ek för	16 832	15 912
Nybro Elnät AB	43 635	41 874
Nynäshamn Energi AB	79 616	79 272
Näckåns Elnät AB	13 566	12 908
Närkes Kils Elektriska ek för	7 211	6 830
Nässjö Affärsverk Elnät AB	38 217	37 212
Olofströms Kraft Nät AB	79 247	77 137
Olseröds Elektriska Distributionsförening upa	8 205	8 110
Oskarshamn Energi Nät AB	65 941	62 125
Oxelö Energi AB	20 739	20 803
Partille Energi Nät AB	61 544	63 871
Ronneby Miljö & Teknik AB	54 489	55 784
Rödeby Elverk ek för	20 173	18 732
Sala- Heby Energi Elnät AB	51 413	51 844
Sandhult-Sandared Elektriska ek för	16 071	16 090
Sandviken Energi Elnät AB	92 624	80 251
SEVAB Nät AB	93 993	89 538
Sjogerstads Elektriska Distributionsförening ek för	14 331	13 357
Sjöbo Elnät AB	46 484	44 988
Skara Energi AB	38 741	40 613
Skellefteå Kraft Elnät AB	366 228	342 862
Skurups kommun	21 361	19 629
Skyllbergs Bruks AB	-	8 451
Skånska Energi Nät AB	118 951	109 582
Skövde kommun	62 353	59 803
Smedjebacken Energi Nät AB	18 102	17 096
Sollentuna Energi AB	117 951	109 590
Staffanstorps Energi AB	34 344	32 817
Sturefors Eldistribution AB	-	720
Sundsvall Elnät AB	136 919	124 237
Sävsjö Energi AB	22 234	21 462
Söderhamn Elnät AB	34 194	32 861
Södra Hallands Kraft ek för	90 107	85 687
Sölvesborgs Energi & Vatten AB	27 983	26 452
Tekniska Verken Katrineholm Nät AB	95 921	90 203
Tekniska Verken Linköping Nät AB	264 757	250 631

Telge Nät AB	235 151	227 360
Tibro Energi AB	28 022	27 054
Tidaholms Elnät AB	36 709	36 518
Tranås Energi AB	42 206	40 134
Trelleborgs kommun	71 552	64 452
Trollhättan Energi Elnät AB	87 787	86 358
Töre Energi ek för	5 006	4 932
Uddevalla Energi Elnät AB	109 446	111 061
Ulricehamns Energi AB	48 137	46 521
Umeå Energi Elnät AB	279 643	267 645
Upplands Energi ek för	75 434	70 716
Vaggeryds kommun Elverket	39 891	38 322
Vallebygdens Energi ek för	14 154	14 040
Vara Energi ek för	27 093	24 944
Varberg Energi AB	91 436	87 289
Varbergsortens Elkraft	57 965	55 053
Vattenfall Eldistribution AB	5 195 959	4 998 034
Vetlanda Energi & Teknik AB Vetab	45 797	43 117
Viggafors Elektriska Andelsförening Upa	1 418	1 300
Vimmerby Energi & Miljö AB	27 123	26 457
Vinninga Elektriska Förening	4 004	3 840
VänerEnergi AB	59 474	55 391
Värnamo Elnät AB	62 787	62 008
Västerbergslagens Elnät AB	194 653	186 196
Västerviks Kraft Elnät AB	53 089	53 652
Västra Orusts Energitjänst	27 512	26 449
Växjö Energi Elnät AB	137 636	131 360
Ystad Energi AB	69 265	65 279
Åkab Nät & Skog AB	12 331	12 059
Ålem Energi AB	17 296	16 431
Årsunda Kraft & Belysningsförening upa	7 752	6 796
Öresundskraft AB	333 678	295 937
Öresundskraft Nordvästra Skåne AB	103 373	100 555
Öresundskraft Ängelholm AB	86 510	81 117
Österfärnebo EI ek för	4 161	4 006
Österlens Kraft AB	41 167	40 657
Östra Kinds Elkraft ek för	23 882	22 900
Övik Energi Nät AB	71 389	68 551
SUMMA	28 715 444	27 435 868

7.2 Elhandlare

Lista över samtliga elhandlare som var aktiva i Sverige 2014-01-31. Elhandlare som är registrerade för att rapportera in prisuppgifter till i Energimarknadsinspektionens elpriskollen.se. Totalt 119 st. Utöver detta så finns enligt SvK ytterligare ett trettiotal elhandlare som enbart säljer el till företag och organisationer. Dessa elhandlare har ingen rapporteringskyldighet till Ei.

220 Energia Oy
7H KRAFT AB
AB Borlänge Energi
AB Helsinge Elhandel
Affärsverken Energi i Karlskrona AB
Ale El Elhandel AB
Alingsås Energi AB
Almnäs Elhandel AB
Anova Energi AB
Bengtstors Energi Handel AB
Bestkraft AB
Billinge Energi AB
Bixia AB
Bodens Energi AB
Boo Energi Försäljnings AB
Borås Elhandel AB
Brittedals Energi AB
Bromölla Elförsäljning
Dalakraft AB
E.ON Försäljning Sverige AB
EBS Inget Extra AB
EBS Stockholm Energi AB
Ekfors Energi AB
Eksjö Energi Elit AB
Elhandel i landskrona
Elhandel i Vetlanda AB ELVA
Elitkraft Sverige AB
Elverket Vallentuna El AB
Energibolaget i Sverige AB
Enkla Elbolaget i Sverige AB
Eskilstuna Energi & Miljö Försäljning AB
Falkenberg Energi AB
Falun Energi & Vatten AB
Fortum Markets AB
Fyrfasen Energi AB
Gislaved Energiring AB
GodEl i Sverige AB
Gotlands Elförsäljning AB
Grästorps Energi AB
Gävle Energisystem AB
Göta Energi AB
Göteborg Energi Din El AB
Habo Energi AB
HALLSTAVIK ELVERK AB
Halmstads Energi & Miljö AB

Hamra Kraft AB
Hjo Energi Elhandel AB
Härryda Energi Elhandel AB
Jukkasjärvi Energi AB
Jämtkraft AB
Jönköping Energi AB
Kalmar Energi Försäljning AB
Karlsborgs Energi Försäljnings AB
Karlshamn Energi Elförsäljning AB
Karlskoga Energi & Miljö AB
Karlstads Energi AB
Krafringen Energi AB (publ)
Krafringen Försäljning AB
Kungälv Närenergi AB
Kviinge EI Energi
Kvänum Energi AB
Linde Energi Försäljning AB
Ljusdal Energi Försäljning AB
Luleå Energi AB
Mellanskånes Kraft AB
Min EI EBS AB
Mälarenergi AB
Möndal Energi AB
Norrtälje Energi Försäljnings AB
Nossebro Energi Försäljnings AB
Näckåns Energi AB
Närkes Kils Energi AB
O2 Vindel AB
OK-Q8 AB
Olseröds Energi AB
Oskarshamn Energi AB
PiteEnergi Handel AB
Rödeby Energi AB
Sala-Heby Energi AB
Sevab Energiförsäljning AB
Sjogerstads Energi AB
Skellefteå Kraft AB
Skurupskraft
Skyllbergskraft AB
Skånska Energi Marknad AB
Sollentuna Energi Handel AB
Storuman Energi AB
Sundsvall Energi AB
Svensk NaturEnergi AB
Sverigesenergi Elförsäljning AB
Switch Nordic Green AB
Sölvesborg Energi AB
Telge Energi AB
Telinet Energi AB
Tibro Energi Försäljning AB
Tranås Energi AB
Trelleborgs Energiförsäljning AB
Trollhättan Energi AB

Töre Elförsäljning AB
Uddevalla Energi AB
Umeå Energi Elhandel AB
Upplands Energi AB
Vaggeryds Energi AB
Vallebygdens Elhandel AB
Varberg Energimarknad AB
Varbergsortens Elförsäljning AB
Vattenfall AB
Viggafors Kraft AB
Vimmerby Energiförsäljning AB
Vänerel AB
Värnamo Energi AB
Västerbergslagens Elförsäljning AB
Ystad Elförsäljning
Årsunda Eldistribution AB
Åsele Kraft AB
Öresundskraft Marknad AB
Österfärnebo Kraft AB
Österlens Kraft Försäljnings AB
Övik Energi AB

7.3 Balansansvariga

Samtliga balansansvariga 2014-01-30. Uppgifter från Svenska kraftnät.³⁵

Axpo Sverige AB
Bergen Energi AB
Bixia AB
Danske Commodities A/S
E.ON Global Commodities SE
Elkraft Sverige AB
EMCC
Energi Försäljning Sverige AB
Energiakolmio OY
Fortum Generation AB
Göta Energi AB
Göteborg Energi Din El AB
Jämtkraft AB
LOS AS
Markedskraft Sverige
Mody Energy Trading AB
Mälarenergi AB
Neas Energy A/S
Nord Pool Spot AB
Nordic Green Energy
Produktionsbalans PBA AB
Scandem AB
Skellefteå Kraft AB
Statkraft Energi AS
Storuman Energi AB
Svenska kraftnät
SvK Gasturbiner
Tekniska Verken i Linköping

---

³⁵ <http://mimer.svk.se/Foretag/>

Telge Kraft AB
Wallenstam NaturEnergi AB
Vattenfall AB
Västerbergslagens Kraft AB

